

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

KATEDRA BLÍZKÉHO VÝCHODU

Bakalářská práce

Michaela Galíková

**Obraz koně v předislámské poezii. Srovnání obrazu koně
v básních ‘Antara ibn Šaddāda a Imru’u ’l-Qajse**

Imagination of Horse in the Pre-islamic Poetry. Comparison of Horse’s
Imagination in Poems of ‘Antar ibn Shaddād a Imru’u ’l-Qays

Praha 2023

Vedoucí práce: Doc. PhDr. František Ondráš, Ph.D.

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu své bakalářské práce doc. Františku Ondrášovi za jeho podporu, cenné rady a veškerou pomoc, kterou mi poskytl, a to nejen při psaní této práce, ale v průběhu celého studia. Další poděkování patří PhDr. Petru Pelikánovi za jeho velkou pomoc, trpělivost a ochotu trávit velké množství času nad tématem této práce.

Děkuji i své rodině a přátelům za jejich neustálou podporu a trpělivost během psaní této práce, a i během studia.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 29. prosince 2023

Klíčová slova (česky):

Předislámská poezie, 'Antara ibn Šaddād, Imru'u 'l-Qajs, kůň, předislámská společnost

Klíčová slova (anglicky):

Pre-islamic Poetry, 'Antar ibn Shaddād, Imru'u 'l-Qays, horse, pre-islamic society

Abstrakt (česky)

Cílem bakalářské práce je analýza obrazu koně v básních ve sbírce *Mu‘allaqāt* dvou významných představitelů předislámské poezie – ‘Antara ibn Šaddāda a Imru’u ‘l-Qajse. V jejich verších dosáhlo poetické ztvárnění koně vrcholné podoby, přičemž každý z obou básníků se vyznačuje velmi osobitým přístupem ke ztvárnění koně nejen jako druha předislámského rytíře a válečníka, ale i jako téma přírodní lyriky. Na základě vybraných veršů byl proveden rozbor poetických obrazů charakterizujících koně jak v kontextu básnickových emocí, tak i kmenových vztahů předislámské společnosti.

Abstract (in English):

The aim of the bachelor thesis is the analysis of the image of the horse in the poems in a collection of *Mu‘allaqāt* of two important representatives of pre-Islamic poetry – ‘Antar ibn Shaddād and Imru’u ‘l-Qays. In their verses, the poetic representation of the horse reached its peak form, while each of the two poets is characterized by a very individual approach to the representation of the horse not only as a companion of the pre-Islamic knight and warrior, but also as a subject of nature lyric. On the basis of selected verses, an analysis of poetic images characterizing horses was carried out both in the context of the poet's emotions and the tribal relations of pre-Islamic society.

Obsah

ÚVOD.....	7
METODOLOGIE, MATERIÁLY A JAZYKOVÁ POZNÁMKA	9
1 KŮŇ V PŘEDISLÁMSKÉ SPOLEČNOSTI; JEHO VÝZNAM A ODRAZ VE SLOVESNOSTI	12
1.1 KONĚ V PŘEDISLÁMSKÉ SPOLEČNOSTI	12
1.2 POUŽITÍ KONĚ.....	14
1.2.1 Rodokmeny koní	18
1.3 DALŠÍ POUŠTNÍ ZVÍŘATA A JEJICH MÍSTO VE SLOVESNOSTI.....	19
1.3.1 Lev	20
1.3.2 Vlk.....	20
1.3.3 Liška.....	21
1.3.4 Gazela.....	22
1.3.5 Kozorožec horský (Capra ibex).....	22
1.3.6 Přimorožec jihoafrický (Oryx)	22
1.3.7 Pouštní ptáci.....	22
1.3.8 Pštros.....	23
1.3.9 Sokol	23
1.3.10 Zvíře domestikovaná z pouště	23
1.3.11 Velbloud.....	23
2 PŘEDISLÁMSKÁ SPOLEČNOST, ÚLOHA BÁSNÍ A BÁSNÍKA	25
2.1 KMENOVÁ SPOLEČNOST	25
2.2 PŘEDISLÁMSKÝ BÁSNÍK	29
2.3 POEZIE	30
2.3.1 Qašīda	34
2.3.2 Mu‘allaqāt.....	36
2.3.3 Vybraní autoři	37
3 PŘEKLAD A ROZBOR PASÁŽÍ O KONÍCH Z QAŠĪD ‘ANTARA IBN ŠADDĀDA A IMRU‘U ‘L-QAJSE V MU‘ALLAQĀT	41
3.1 PŘEKLADY TĚCHTO PASÁŽÍ	41
3.2 ‘ANTARA IBN ŠADDĀD	41
3.3 IMRU‘U ‘L-QAJS.....	47
4 SROVNÁNÍ POHLEDU A UMĚLECKÝCH PROSTŘEDKŮ OBOU VYBRANÝCH AUTORŮ VE VZTAHU KE KONI	55
ZÁVĚR	61
ZDROJE	64
PRAMENY.....	64
KNIHY.....	64
STUDENTSKÉ PRÁCE.....	65
DALŠÍ ZDROJE.....	65

Úvod

Kůň byl po celé dějiny lidstva a ve všech civilizacích zvířetem, jež mělo silný potenciál stávat se symbolem. V minulosti i současnosti představoval bohatství, dobývání a moc. Kůň jako takový je oslavován po staletí v literatuře i ve výtvarném umění. Koně v minulosti provázeli velké historické postavy. I v současnosti královské rodiny vlastní stále plně čistokrevných koní nevyčísitelné hodnoty, kteří často soutěží v různých sportovních disciplínách, a i na výstavách. Je téměř nemožné si představit svět bez koně v jakémkoli období.

Koně byli součástí různých civilizací na pěti kontinentech. Kromě toho se kůň ukázal jako užitečné zvíře. Kulturní, ekonomická, a především vojenská evoluce by bez tohoto zvířete byla mnohem pomalejší. Kůň se velmi rychle zabydlel do lidského světa jako jeho nezbytná součást a umožnil lidem pohybovat se za hranicemi jejich území do širokého světa. Dovolil kulturám, aby se vzájemně ovlivňovaly a aby obchod začal vzkvétat. Vyvinuly se nové komunikační systémy. Zároveň došlo i ke změně ve válkách či konfliktech. V tomto směru kůň sehrál nejvýznamnější roli na bitevním poli. Historie koně je tedy úzce spjatá s historií lidí. Koně hráli nepostradatelnou roli v evoluci lidské kultury po tisíce let. Vztah koně a člověka prostupuje celým starověkým světem.

Beduíni i usedlé kultury považují koně za dar, a tak s ním i zacházejí. Pouto mezi Araby a jejich koňmi skutečně hrálo v arabské kultuře zásadní roli v průběhu let. Starověké památky dokazují partnerství mezi koněm a člověkem. Byl to vztah založený na náklonnosti a přátelství. Význam koně byl zřejmý již ve starověku, což bylo zřejmé z významného postavení koně v umění a literatuře. Předislámský básník posílil své spojení se svým prostředím a ke všem jeho statkům a majetkům – živým i neživým. Velký podíl na tomto silném spojení a silném vztahu měla zvířata. Kůň dosáhl v tomto ohledu vysokého postavení. Tuto přízeň nezískal díky lásce samotné či kráse, ale díky jeho jedinečnému vztahu s člověkem.

Život Arabů se odehrával v drsných přírodních podmínkách skýtajících jen skromné živobyčí a v neméně nemilosrdném systému. Základem tohoto systému byla moc, dominance a boje o kontrolu nad územím. Vedlo to k neustálým bojům, nájezdům a snahám o ochranu kmene.

Kůň byl pomocníkem v mnoha ohledech v životě Arabů. Byl jejich přítelem žijícím v blízkosti jejich stanů, pomocníkem při pastvě a lovu a společníkem při překonávání vzdáleností. Jeho hlavní úloha byla v boji – ve válkách, invazích a nájezdech. Koně se stali znakem hrdosti, neporazitelnosti, symbolem a prostředkem moci. Arabský kůň vyniká výjimečnými vlastnostmi, které byly pečlivě zachovány. Údajně je taky nejstarším plemenem na světě.¹ Arabové milovali své koně a kůň jim byl společníkem ve válce i míru. O své koně se starali, ctili je, obdivovali, a dokonce jim dávali přednost před svými vlastními rodinami. Zajd al-Chajl řekl o svém koni: „*Nechávám al-Hattāla přivázaného na nedalekém místě, neboť za ním vidím roky válečných bojů. Chovám se k němu jako 'Urwa*², *sdílím s ním krutý úděl a vážím si ho více než vlastní ženu.*“³

Arabské kmeny svůj silný vztah, velký zájem, upřímnou lásku a okouzlení krásou svých koní vyjadřovali především v poezii. Vytvářeli obrazy a popisy těchto pozoruhodných zvířat. V básních je možné nalézt jejich krásu, postavení a vlastnosti v mnoha obrazech. Jejich poetický jazyk byl vyvinutý po syntaktické, morfologické i lexikální stránce. Slovní zásobu rozšiřovalo velké množství synonym, které umožňovala co nejpřesnější pojmenování pro jednotlivá zvířata. Tyto básně se předávaly orálně za pomoci zapamatovatelných formulí z generace na generaci. Zároveň je důležité zmínit, že předislámská poezie není lehká po stránce její interpretace a překladu. Předislámská poezie je jedním z hlavních zdrojů pro porozumění historie a arabské společnosti v tehdejší době.

Poezie nevyjadřovala pouze pocity jednotlivce – básníci byli mluvčími svého kmene, zrcadlem společnosti a básníkovu utrpení bylo odvozeno od utrpení celé společnosti z jeho kmene. Jeho vztah k přírodě je hlavním znakem jeho poezie. Z ní čerpá přirovnání, symboly či metafory. Básnická tvorba byla typická svou obrazností a názorností. Raní básníci používali poezii dokonce i jako zbraň proti nepřátelským kmenům či recitovali verše před publikem. Z předislámského období je nejvýznamnější sbírka básní zvaná *Mu'allaqāt*. V této sbírce nalezneme sedm největších básní z tehdejší doby. V této práci se budou objevovat dva významní představitelé předislámské poezie této sbírky – 'Antara ibn Šaddāda a Imru'ū 'l-Qajse.

---

¹ArabHorse.com. Arabian horse history, 5. 4. 2013, Navštívené 16. 12. 2023. <https://www.arabhorse.com/arabian-horse-history>

²Symbol štědrosti.

³Jabbūr, Jibrá'il Sulaymán. „The Bedouins and the desert and aspects of Nomadic life in the Arab East“, University of New York Press, 1995, str. 155.

V jejich verších dosáhlo poetické ztvárnění koně vrcholné podoby, přičemž každý z obou básníků se vyznačuje velmi osobitým přístupem ke ztvárnění koně nejen jako druha předislámského rytíře a válečníka, ale i jako téma přírodní lyriky.

Metodologie, materiály a jazyková poznámka

V této práci se uplatňují metody analýzy, komparace a práce s prameny.

Práce analyzuje poetické ztvárnění koně v poezii předislámských básníků z básnické sbírky *Mu‘allaqāt* – ‘Antara ibn Šaddād a Imru‘u ‘l-Qajs a porovnává velmi osobité přístupy v jejich básních.

Cílem bakalářské práce je analýza obrazu koně v básních těchto dvou významných představitelů předislámské poezie. Autorka pracuje se vzorky vybraných veršů věnujícími se obrazu koně v již zmiňované sbírce. Hledá společné i rozdílné jmenovatele v těchto verších.

Tato práce je rozdělena do čtyř kapitol. První kapitola se zaměřuje na koně v předislámské společnosti – jeho význam a odraz ve slovesnosti. Fascinace koněm začala v arabské společnosti velice brzy v arabské společnosti. Už od své domestikace kůň plnil důležitou úlohu při vedení válek a na nájezdech. Arabové si velice brzy všimli jeho schopností a začali ho využívat v dalších oblastech. Důležitou roli plnil především v oblasti válek a nájezdů. V této kapitole jsou zmíněná i další zvířata a jejich důležitost v arabské společnosti. Arabové považovali některá zvířata za posvátná a uctívali je. Druhá kapitola se zaměřuje na předislámskou společnost, úlohu básní a básníka. Život v předislámském období byl spjat s atmosférou pouště, kde žil jejich kmen a společnost. Poušť formovala jejich podmínky a boj o přežití. V tomto ohledu hrál důležitou roli básník. Byl vysokým představitelem kmenové společnosti, obohacoval a chránil je svými verši. Poezie hrála důležitou roli v mnoha aspektech staroarabské společnosti. V této kapitole je zahrnuto i vysvětlení struktury *qaṣīdy*, analýza básnické sbírky *Mu‘allaqāt* a osobnosti obou vybraných autorů. Ve třetí kapitole jsou pasáže z uvedených básní, které se vztahují ke koni. V této části jsou rozebrány jednotlivé verše z *qaṣīd* od ‘Antary ibn Šaddāda a Imru‘u ‘l-Qajse. Ve čtvrté kapitole je možné nalézt analýzu těchto veršů, a na jejím základě je založeno srovnání pohledů obou básníků ve vztahu ke koni.

Konkrétně na toto téma – „*Obraz koně v předislámské poezii. Srovnání obrazu koně v básních ‘Antara ibn Šaddāda a Imru’u ’l-Qajse*“ není napsáno mnoho publikací, avšak některé knihy mohou být alespoň nápomocné s tímto tématem: Sumi Motoyoshi Akiko; *Description in classical arabic poetry: wasf, ekphrasis, and interarts theory*; V této knize, autor věnuje celou jednu kapitolu popisu koně Imru’u ’l-Qajse a jeho protivníka ‘Alqamāha ’l-Faḥla. Mezi další práce, které můžeme zařadit a mohou pomoci jsou: Watson C.E: Janet; *Lexicon Of Arabic Horse Terminology* (Routledge, 2016); Autorka se věnuje výkladu arabské terminologie jednotlivých částí těla koně. ‘Antarah ibn Shaddad, Richard Sieburth, James E. Montgomery; *War Songs* (NYU Press, 2018); Kniha věnující se ‘Antarově příběhům a různým výkladům jeho jednotlivých básní. Irwin Robert, *Night and horses and the desert: an anthology of classical Arabic literature* (Woodstock, NY: Overlook Press, 2000); V této knize se autor věnuje mnoha tématům ve spojitosti s koňmi, poezii a předislámskými básníky. Zwettler Michael – *The Oral Tradition of Classical Arabic Poetry, Its Character and Implications* (Ohio State University Press, 1978); a Stetkevych Pinckney Suzanne – *Early Islamic Poetry and Poetics*, (Routledge, 2016); Zwettler Michael a Stetkevych Pinckney Suzanne se zaměřují především na klasickou arabskou poezii – na její orální tradici, její vlastnosti a dopady. Mezi novější knihy patří kniha od King Abdulaziz Center for World Culture – *The Mu’allaqāt for Millennials; Pre-Islamic Arabic Golden Odes* (King Abdulaziz Center, 2020). Věnuje se výkladu jednotlivých básní od básníků ze sbírky *Mu’allaqāt*. Kniha se věnuje překladům jednotlivých básní a představuje i jednotlivé básníky.

Anglické překlady zkoumaných arabských básní se značně liší, dokonce natolik, že při čtení různých anglických překladů se může zdát, zda překladatelé skutečně překládali tutéž báseň. Předislámská poezie byla poměrně dobře pokryta různými verzemi anglických překladů i v minulosti viz. W. A. Clouston, *Arabian Poetry for English Readers* (Glasgow, 1881); W. S. Blunt, *The Seven Golden Odes of Pagan Arabia* (London, 1903); Charles Greville Tuetey, *Classical Arabic Poetry: 162 Poems from Imrulkais to Ma’arri* (London, 1985); Desmond O’Grady, *The Seven Arab Odes* (London, 1990); Alan Jones, *Early Arabic Poetry, vol. 2, Select Odes* (Reading, 1996).⁴

---

⁴ Irwin, Robert. „Night and horses and the desert: an anthology of classical Arabic literature“, Woodstock, NY: Overlook Press, 2000, str. 2.

Při přepisování arabských jmen, pojmů, názvů je v práci použita transkripce pro účely odborné práce určené k českému čtenáři uvedená v tabulce níže. Dlouhé vokály á, ú, í jsou přepisovány jako *ā, ū, ī*. Hamza na počátku je přepisovaná a určité členy jsou asimilované. Arabské názvy jsou uváděny v kurzívě buď přímo v textu či v závorce, a kde je to nutné je explicitně uvedeno, že jméno v singuláru (sg.) nebo plurálu (pl.). Text rozebíraných veršů je uváděn pouze v arabském písmu a není transliterován.

<i>Jméno</i>	<i>Arabský přepis</i>	<i>Transliterace</i>
'alif (hamza)	ا	'
<i>bā'</i>	ب	<i>b</i>
<i>tā'</i>	ت	<i>t</i>
<i>ṭā'</i>	ث	<i>ṭ</i>
<i>Džīm</i>	ج	<i>dž</i>
<i>ḥā'</i>	ح	<i>ḥ</i>
<i>chā'</i>	خ	<i>ch</i>
<i>Dāl</i>	د	<i>d</i>
<i>ḍāl</i>	ذ	<i>ḍ</i>
<i>rā'</i>	ر	<i>r</i>
<i>Zāj</i>	ز	<i>z</i>
<i>Sīn</i>	س	<i>s</i>
<i>Šīn</i>	ش	<i>š</i>
<i>šād</i>	ص	<i>š</i>
<i>ḍād</i>	ض	<i>ḍ</i>
<i>ṭā'</i>	ط	<i>ṭ</i>
<i>ẓā'</i>	ظ	<i>ẓ</i>
'ajn	ع	'
<i>Ghajn</i>	غ	<i>gh</i>
<i>fā'</i>	ف	<i>f</i>
<i>Qāf</i>	ق	<i>q</i>
<i>Kāf</i>	ك	<i>k</i>
<i>Lām</i>	ل	<i>l</i>
<i>Mīm</i>	م	<i>m</i>
<i>Nūn</i>	ن	<i>n</i>
<i>hā'</i>	ه	<i>h</i>
<i>Wāw</i>	و	<i>w</i>
<i>jā'</i>	ي	<i>j</i>

Obrázek 1. – Transkripce arabských písmen

1 Kůň v předislámské společnosti; jeho význam a odraz ve slovesnosti

1.1 Koně v předislámské společnosti

Lidská fascinace koněm se objevuje v plné síle již s paleolitickým jeskynním uměním z jižní Francie, severního Španělska a severního Portugalska v podobě jeskynních maleb a řezb mezi třicátým tisíciletím a osmým tisíciletím před naším letopočtem. Jediná znázornění interakcí mezi člověkem a koněm lze nalézt v loveckých kontextech.⁵ Člověk lovil koně na maso stejně jako ostatní zvířata. Kůň neměl v tomto vztahu výlučné postavení, protože hrál roli zabitě oběti.⁶

Dřívější odhady uváděly, že kůň byl poprvé domestikován asi kolem roku 4000 př. n. l, nicméně nedávné výzkumy Botajské kultury v Kazachstánu naznačují, že k domestikaci došlo kolem roku 3500 před n. l. I po své domestikaci kůň nicméně nadále sloužil také jako zdroj potravy, což bylo také jedním z hlavních důvodů domestikace. Za zmínku stojí i vykopávky v Sýrii, které přinesly důkazy v podobě ohlávek na lebkách koní. Podle těchto vykopávek byl kůň domestikován již v roce 2000 před n. l.⁷ K domestikaci koně u některých beduinů na Arabském poloostrově došlo pravděpodobně kolem roku 2500 před n. l. Když Arabové poprvé přišli do styku s koněm, jedli jeho maso. Z příběhů v jejich slovesnosti vyplývá, že zabíjeli koně pro své hosty. Již od počátku však poznali další užitečné vlastnosti koní – sílu, přátelskou povahu, rychlost, lojalitu a zálibu být v kontaktu s člověkem. Přestali koně vnímat jako zvířata chovaná pro maso a začali využívat jejich dalších vlastností a síly. Koně se staly zvířaty, na které se bojovníci spoléhali jak při útoku, tak při útěku.⁸

Lidé poznali výhody jezdeckví při vojenských střetnutích či při hledání míst s pastvinami a vodou. Člověk evidentně začal využívat tohoto rychlého a mocného zvířete ve svých konfliktech, a tak se kůň stal faktorem velkého významu ve vojenské historii.

---

⁵ Willekes, Carolyn. „From the Steppe to the Stable: Horses and Horsemanship in the Ancient World“, University of Calgary, 2013. str. 6-7.

⁶ Jabbúr, Jibrá'il Sulaymán. 1995, str. 161-163.

⁷ ArabHorse.com. „Arabian horse history“, 5. 4. 2013, Navštívené 16. 12. 2023. <https://www.arabhorse.com/arabian-horse-history>

⁸ Jabbúr, Jibrá'il Sulaymán. 1995, str. 161-163.

Po Střední Asii byly jeho nejvýznamnější doménou pravděpodobně země Předního východu, kde se střetávaly starověké civilizace, a kde probíhaly nejdůležitější bitvy mezi armádami různých národů. Používal se také k lovu, jak je vidět na některých basreliéfech a malbách, které po sobě zanechali Asyřané a Egyptané.⁹

První arabští koně, které získali Arabové žijící na Arabském poloostrově, ale pravděpodobně byli dovezeni z Úrodného půlměsíce. Nejstarší zmínka o koni v Úrodném půlměsíci pochází od Babyloňanů, kteří jej používali jako tažné zvíře k vozům už kolem roku 1000 před n. l. Je také možné, že koně se na Arabském poloostrově šířili také s obchodníky či dobyvateli přicházejícími od severu a severovýchodu, ať už z Íránu, Centrální Asie, zpoza Malé Asie či z oblastí sousedící s Kaspickým mořem. Tito asijské koně byli původním rodem, ze kterého se vyvinuly arabští, afričtí a turečtí koně.¹⁰

V arabských zdrojích lze nalézt první zmínky o koni v předislámské poezii, jak vidíme například v básni 'Antary: „*Zvou mě Antarou. A oštěpy jsou jako lana studniční na hrudi vraníkově. Neustále na ně útočím hrudí svého koně, až se jeho hrud' pokryje krví. Kůň zavrával pod úderem kopí do jeho hrudi, a zanaříkal ke mně svým ržáním a řehtáním. Kdyby byl znalý řeči, jistě by si postěžoval a mluvil by se mnou, kdyby věděl, co je řeč.*“ Oproti tomu Imru 'l-Qajs popisuje koně: „*Útočím a zároveň ustupujícím jako balvan ze skály sebraný vodním přívalem z výšin. Tmavý hnědák, hřívá mu splývá z pevných zad, jako když sklouzává po hladkém kameni. Ačkoliv je štíhlý, tak je bujný, jeho frkání při hře jeho žáru je podobné klokotání kotle. Má dva boky gazely, má dvě krátké a silné nohy pštrosa, běhá jako vlk a skáče jako liška.*“ Není tedy pochyb o tom, že kůň se do většiny částí Arábie začal šířit již v předislámských dobách. Arabové ho již v tomto období používali při nájezdech a v bitvách o nichž jsou zmínky také v prozaických vyprávěních o významných událostech předislámských arabských kmenů sebraných v tzv. 'Ajjām al-'Arab.¹¹

Kolem historie arabských koní existuje mnoho teorií a legend. Někteří věří, že se koně zrodili v poušti a byli v kontaktu s lidmi nejméně od roku 3500 před Kristem. Další legenda, uvádí, že arabský kůň má svůj původ v Sabejském království.

---

⁹ Jabbúr, Jibrá'il Sulaymán. 1995, str. str. 163.

¹⁰ Ibid., str. 163-167.

¹¹ Ibid., str. 168.

Královna ze Sáby darovala králi Šalamounovi arabské koně.¹² Jiná tradice říká, že kůň byl původně divoké zvíře a prvním člověkem, který na něm jezdil, byl Ismael.¹³ Přesný původ arabského koně je stále záhadou. Jeho výrazná silueta je podle některých teorií poprvé zobrazena na staroegyptských malbách, ale byly to kočovné národy arabské pouště, které vytvořily a vyšlechtily toto čisté plemeno.

1.2 Použití koně

Kůň byl vždy objektem estetického zobrazování – uměleckým dílem neméně ceněným než mistrovská díla v podobě malířství, sochařství či poezie zabývající se jinými náměty. Není ani odvážné a ani náročné připisovat arabskému koni dokonalost. Tento tvor zaujal lidskou duši svou krásou – vnější i vnitřní.¹⁴ Zároveň kůň je po velbloudovi nejtěsněji spojen s beduínem. Kůň má nicméně před velbloudem přednost a je pro beduína nejdražším zvířetem. Kůň svým vzhledem a držením těla působí hrdě, pyšně, silně a zároveň je velmi oddán svému pánu.¹⁵ Jeho vzhled a chování konvenuje paradigmátům arabské poezie, k nimž téma hrdosti, ba vychloubání, neoddělitelně patří. Oddanost je další z důležitých a vysoce ceněných vlastností v arabské společnosti – oddanost vůči kmeni a jejich hodnotám.¹⁶ Krása, síla, bystré oko a další vlastnosti tohoto zvířete inspirovalo mnoho autorů v jejich básnické tvorbě. Odhodlanost a statečnost koní se stala základem pověstí o ušlechtilých hřebcích či nebojácných klisnách.¹⁷

V průběhu staletí se arabský kůň uvyklý drsnému životu v poušti a beduín stávají neoddělitelnou dvojicí. Beduíni se svými nejlepšími koňmi pořádali závody a vítězové těchto závodů pak získali jako výhru nejlepší koně ze stáda poražených soupeřů. Z jejich křížení vzešli nejlepší šampióni a mýtičtí koně s výtečnými rodokmeny.¹⁸ Kůň měl velký vliv na život Arabů obecně a u beduínů hrál významnou roli ve vojenských úspěších, kterých Arabové dosáhli v dlouhé historii. Koně byli skutečně životně důležití a hráli rozhodující roli při válčení a při lovu. Nejzásadnější bylo využití koně při nájezdech a boji. Koně byly mnohem rychlejší a ovladatelnější než velbloudi.

---

¹² Greer, Gary. „A Brief History of Arabian Horses and Their Importance in Arab Culture“, Kaleela, 11. 08. 2021. Navštívené 16. 12. 2023. <https://kaleela.com/en/a-brief-history-of-arabian-horses-and-their-importance-in-arab-culture>

¹³ Jabbúr, Jibrá'il Sulaymán, 1995, str. 167-168.

¹⁴ Raswan, Cari. „The Black Tents of Arabia“ 1st ed. 2015. Routledge; Taylor and Francis, 2015. <https://www.perlego.com/book/1475644/the-black-tents-of-arabia-pdf>, str. 42.

¹⁵ Jabbúr, Jibrá'il Sulaymán. 1995, str. 160-161.

¹⁶ Viz. Fachr ve druhé kapitole této práce.

¹⁷ Jabbúr, Jibrá'il Sulaymán, 1995, str. 176.

¹⁸ Hausman, Gerald and Loretta Hausman. „The mythology of horses; Horse legend and Lore Throughout the Ages“, Three Rivers Press; New York, 2003, str. 214.

Díky tomu byli ideální pro překvapivé útoky a nájezdy. Tato taktika byla charakteristická právě pro beduínské válčení.¹⁹

Arabové od pradávna uznávali výhodu a efektivitu koně a jeho převahu nad velbloudem v taktice „*udeřit a zmizet*“ používané při loupeživých nájezdech a také při loupeživých taženích. Zejména v boji zblízka poskytovali koně výhodu rychlosti a překvapení. Kůň byl pro beduíny oporou, která jim pomohla dosáhnout vítězství. Vždy se také poukazovalo na větší výhodnost používání klisen oproti hřebcům při překvapivém útoku v noci nebo při nájezdu. Důvodem je, že klisny mnohem méně řehtají, a tak nebyl nepřítel předem varován, že přichází útok.²⁰

Velbloud sice byl pro člověka hlavní oporou při kočovném životě, ale byl to kůň, jež si usedlí i beduínští Arabové cenili více a o jehož zásluhách, užitečnosti, oddanosti a síle mluvili. Věnovali koním takovou pozornost a projevovali jim tak obrovskou náklonnost, že jsou na vrcholu zvířat, která beduíní nejvíce milovali a milují. Existuje staroarabské rčení o koních: „*Jejich hřbety jsou ochranou a jejich břicha jsou pokladnicí.*“²¹ Postupem času se arabští koně přizpůsobili pouštnímu prostředí, což u nich vyšlechtilo vlastnosti, které je činí jedinečnými mezi všemi koňskými plemeny.²² Mezi tyto vlastnosti patří vytrvalost, houževnatost, síla a krása.

Beduíní byli se svými koňmi natolik svázáni, že na nich někdy závisel i jejich život. Tento vzájemný vztah vytvořil mezi lidmi a zvířaty velmi silné pouto.²³ Uvažovali koně blízko sebe, často přímo mezi stany, které obývali, a takto uvázané koně nazývali *muqarrabāt*, tedy „*ti, kdo jsou blízci.*“ Beduínský básník Zajd ibn al-Muhalhil at-Ta’i, známý též jako Zajd al-Chajl řekl o svém koni: „*Nechávám al-Hattala přivázaného na nedalekém místě, neboť vidím roky přinášející válečných bojů. Chovám se k němu jako ‘Urwa, sdílím s ním zimní úděl a ve srovnání s mou ženou si ho vážím více.*“²⁴ Koně žily mezi beduínskými rodinami, dokonce s nimi občas bydleli i ve stanech.²⁵

---

¹⁹ ArabHorse.com. „Arabian horse history“, 5. 4. 2013, Navštívené 16. 12. 2023. <https://www.arabhorse.com/arabian-horse-history>

²⁰ Jabbūr, Jibrá’il Sulaymán. 1995, str. 160-161.

²¹ Ibid., str. 154-156.

²² ArabHorse.com. „Arabian horse history“, 5. 4. 2013, Navštívené 16. 12. 2023. <https://www.arabhorse.com/arabian-horse-history>

²³ Klímek, Kim. „A Brief History of the Arabian Horse“, Horse Illustrated, 07. 03. 2023, Navštívené 16. 12. 2023. <https://www.horseillustrated.com/horse-breeds-a-brief-history-of-the-arabian-horse>

²⁴ Jabbūr, Jibrá’il Sulaymán. 1995, str. 155.

²⁵ ArabHorse.com. „Arabian horse history“, 5. 4. 2013, Navštívené 16. 12. 2023. <https://www.arabhorse.com/arabian-horse-history>

Hříbata byla odstavena jen několik dní po narození a byla odchována ženami a dětmi na velbloudím mléce a datlích. Jejich život závisel na jejich poutu s lidmi.²⁶

Arabští koně jsou pevně spojeni se svými lidmi a mají silnou touhu svého pána potěšit.²⁷ Abū ‘Ubajda řekl: „*V předislámských dobách beduíni nehýčkali a nechránili žádný ze svých majetků tak, jak chránili a hýčkali své koně. Koně jim dávali moc a sílu nad jejich nepřáteli. Beduín dokonce mohl zůstat hladovět, zatímco jeho klisna se najedla dosyta a upřednostnil ji před sebou.*“²⁸

Slovo *furūsija* v českém překladu znamená rytířství a v moderní standardní arabštině znamená jezdeckví. *Furūsija* je bojová tradice v předislámské Arábii a má spojitost s galantností, ušlechtilostí, statečností a silou. Je odvozeno z výrazu *faras*, což je obecné pojmenování pro koně. Slovo *Fāris* znamená rytíř či jezdec.²⁹

Beduíni měli mnoho tradic a zvyklostí vztahujících se ke koním. Byl-li například během nájezdu některý z jezdců zabit jezdcem z jiného nepřátelského kmene, náležela klisna padlého jeho přemožiteli a vítěz si ji mohl odvést a ponechat si ji. K tradici patřilo také, že jí uřízl kus přední části hřivy a zavěsil si ji na stan. Tím se chlubil svým činem a ve svém kmeni byl pokládán za hrdinu. Před nájezdem nedávali Arabové svým koňům píci, aby byli lehčí, pohyblivější a schopni lépe snášet útrapy boje. Zároveň před nájezdem nenechávali nakrýt své klisny, aby nebyly oslabeny březostí. Kobyly, které měly malá hříbata, byly používány jen v případě nutnosti. Kdyby kobyla přišla o život, mohlo by její hříbě uhynout také. Pokud se kůň vrátil z boje či nájezdu potřísněn krví svého majitele bylo to považováno za špatné znamení, a takový kůň byl brzy prodán. Když byla v bitvě ukořistěna klisna, aniž by se vědělo, kdo zabil jejího majitele, stala částí celkové kořisti, jež se pak rozdělovala na podíly všem bojovníkům.³⁰ Po příchodu islámu bylo povoleno, aby v době války konal bojovník modlitbu během jízdy na koni.³¹

Kůň byl v myšlení předislámských Arabů provázán také s astronomickými a meteorologickými jevy.

---

²⁶ Klimek, Kim. „A Brief History of the Arabian Horse“, Horse Illustrated, 07. 03. 2023, Navštívené 16. 12. 2023. <https://www.horseillustrated.com/horse-breeds-a-brief-history-of-the-arabian-horse>

²⁷ ArabHorse.com. „Arabian horse history“, 5. 4. 2013, Navštívené 16. 12. 2023. <https://www.arabhorse.com/arabian-horse-history>

²⁸ Jabbúr, Jibrá’il Sulaymán. 1995, str. 168.

²⁹ *Faras* znamená především klisna, protože byla hodnotnější pro Araby.

³⁰ Jabbúr, Jibrá’il Sulaymán. 1995, str. 177-179.

³¹ Klimek, Kim. „A Brief History of the Arabian Horse“, Horse Illustrated, 07. 03. 2023, Navštívené 16. 12. 2023. <https://www.horseillustrated.com/horse-breeds-a-brief-history-of-the-arabian-horse>

Ty měly v předislámské Arábii také náboženský význam, lze tedy říci, že koně zaujímali určité místo i ve staroarabském kultu. Koním se někdy dávala jména souhvězdí, dešťů, větru a podobně. Předislámští Arabové koně ve svých obsáhlých a vleklých rozpravách proměnili v symboly spásy, dobra a života. Někteří básníci ve svých poetických hyperbolách proměnili koně až v mýtická stvoření.

Imru'u 'l-Qajs ve svém verši napsal: „*Útočícím a zároveň ustupujícím jako balvan ze skály sebraný vodním přívalem z výšin.*“ Mnoho předislámských básníků ve svých verších přirovnávalo koně k proudící vodě. Parabola mezi vodou, potoky a koňmi má až mýtický rozměr. I to je jedním z důvodů, proč se koně těšili tak velké úctě.³²

Velká pozornost se u koní přikládala jejich zbarvení. Výraz, jenž se používal pro barvu koně, přitom zhusta neodpovídal tomu, jakou barvu stejné slovo vyjadřovalo obecně. Například pro nájezdy se preferovali koně plavé barvy (*šufr*). Bylo to proto, že koně této barvy byli údajně nejrychlejší při běhu krátkou vzdálenost. Pro reprezentaci beduíni dávali přednost koním čistě bílé barvy, přičemž však pro jejich zbarvení používali slovo žlutá (*sufr*). U kmene Rwalů je tato barva vyhrazena pro koně princů.³³

Podle prastaré legendy se arabský kůň zrodil z hrsti jižního větru, jeho přednosti jsou vetkány do jeho hřívy, byla mu dána schopnost letu bez křídel a jeho pán je zároveň jeho přítelem.³⁴ Jedním z častých epitet koně u starých Arabů bylo „dcery větru“ arabsky *banāt ar-rīh*.³⁵ Starověká beduínská legenda tuto legendu dále rozvíjela: Bůh vzal hrst jižního větru a vytvořil z něj koně a řekl: „*Stvořil jsem tě, Ó arabe. K tvé hrudi vážu vítězství v bitvě. Na hřbet jsem ti položil bohatou kořist a poklad spočívá na tvých bedrech. Činím tě jednou z okras země...a dávám ti let bez křídel.*“³⁶ Ve většině případů byl kůň považován za dar od Boha a beduínská společnost s ním tak i zacházela.³⁷ Kůň je mezi Araby stále symbolem hrdosti, ušlechtilosti, odvahy, krásy a síly.

---

³² Masarwah, Nader. „Religious Beliefs in Pre-Islamic Poetry“, David Publishing; Sociology Study, July 2013, Volume 3, Number 7, str. 535.

³³ Jabbūr, Jibrá'il Sulaymán. 1995, str. 178.

³⁴ Harrison, Roger. The Arabian Horse: A Symbol Of Power, Grace and Sensitivity, Arabnews, 22. 03. 2007, Navštívené 16. 12. 2023. <https://www.arabnews.com/node/296232>

³⁵ Jabbūr, Jibrá'il Sulaymán. 1995, str. 178.

³⁶ Gibson, Dan. „The Arabian Horse and the Nabataeans“, CanBooks, 2023, Navštívené 16. 12. 2023. <https://nabataea.net/explore/history/horse/>

³⁷ Harrison, Roger. The Arabian Horse: A Symbol Of Power, Grace and Sensitivity, Arabnews, 22. 03. 2007, Navštívené 16. 12. 2023. <https://www.arabnews.com/node/296232>

1.2.1 Rodokmeny koní

Arabové věnovali pozornost genealogii svých koní, pečlivě uchovávali jejich rodokmeny. Vynaložili velké úsilí, aby zajistili, že se plnokrevníci nemísily s nečistokrevnými, takže jejich rodokmeny zůstanou absolutně čisté a bez jediné vady. Když Arabové mluvili o svých koních, mluvili s respektem, stejně jako při projednávání záležitostí cti.³⁸

Svízelný život v drsném pouštním prostředí byl přirozenou selekcí, v níž přežívali jen nejzdravější a nejodolnější koně. Beduíni si byli vědomi, jak důležité jsou kvality, na kterých tolik záviseli, a jejich selektivní šlechtitelské postupy se proto soustředily na uchování a rozvoj pozitivních vlastností jednotlivých linií. Chovatelé beduínských koní dosahovali absolutní čistoty krve svých pouštních koní díky liniovému chovu a příbuzenské plemenitbě. Tak se vyvinuly slavné chovné linie, zvláště ceněné pro jejich charakteristické vynikající vlastnosti.³⁹

Existuje pět hlavních typů čistokrevných arabských koní. Tyto základní linie z oblasti Nadždu jsou známé jako „*al-Chamsa*“, tedy „Pětice“.⁴⁰ Chovatelé arabských koní je považují za „*’ašīl*“ tedy „původní“. Je třeba zmínit, že beduíni pokládali za nejcennější klisny, nikoliv hřebce.⁴¹ Kočovníci považovali klisny za zakladatelky chovu a kritéria, jimiž hodnotili jejich vlastnosti, byla přísnější než u hřebců. Obecným pojmem pro koně – *faras* – se označuje rovněž klisna. Toto pojetí bylo pravděpodobně ovlivněno čistě praktickými hledisky, neboť klisna může kromě všeho, co poskytuje sama při každodenním používání, také rodit hříbata. Kromě toho hřebci sloužili spíše k účelům, jež bychom dnes nazvali reprezentační nebo rekreační, zatímco na klisnách Arabové vyjížděli na noční loupeživé nájezdy, což byl v té době regulérní způsob obživy beduínských kmenů.

Rodokmeny koní se nezaznamenávaly písemně. Nebylo to možné technicky, arabské písmo totiž ještě nebylo dostatečně vyvinuté, materiály, na něž by se psalo ani jimiž by se psalo, nebyly běžně dostupné, a navíc si lze těžko představit, že by kočovníci mohli převážet a uchovávat písemné archivy.

---

³⁸ Jabbúr, Jibrá’il Sulaymán. 1995, str. 156.

³⁹ Gibson, Dan. „The Arabian Horse and the Nabataeans“, CanBooks, 2023, Navštívené 16. 12. 2023. <https://nabataea.net/explore/history/horse/>

⁴⁰ Klimek, Kim. „A Brief History of the Arabian Horse“, Horse Illustrated, 07. 03. 2023, Navštívené 16. 12. 2023. <https://www.horseillustrated.com/horse-breeds-a-brief-history-of-the-arabian-horse>

⁴¹ Gibson, Dan. „The Arabian Horse and the Nabataeans“, CanBooks, 2023, Navštívené 16. 12. 2023. <https://nabataea.net/explore/history/horse/>

Písemný záznam rodokmenů neumožňovaly ani sociální podmínky. Gramotnost byla vzácnou výjimkou a tehdejší arabská společnost vše důležité zaznamenávala orální tradicí, zhusta posílenou vtělením informací do poezii, jež byla snadněji zapamatovatelná a lépe se šířila. Beduíni znali linie svých koní stejně dobře jako své vlastní rodokmeny.⁴²

Patří sem *Kūhajlān*, *Šaqlāwī*, *ʿAbjān*, *Hamdānī* a *Ḥadbān*. Jednotlivé linie byly pojmenovány po slavné klisně či šejkovi, kteří vytvořili podstatnou větev v hlavní linii.⁴³ Jednotlivé linie se lišily v jednotlivých znacích – výška, barva, povaha či vlastnosti. Dnešní plemeno je výsledkem křížení těchto koní z již zmíněných linií.⁴⁴ Díky své téměř unikátní čistotě krve jsou i dnešní arabští koně schopni předvídatelně a důsledně předávat své schopnosti svým potomkům.⁴⁵

1.3 Další pouštní zvířata a jejich místo ve slovesnosti

Arabská poušť byla obydlena množstvím dalších zvířat a ptactva. Když se v krátkých obdobích po deštích poušť zazelená, všechny prosperují, býložravci, šelmy i dravci. Množí se jejich počty se zvýší.⁴⁶ Arabové začlenili mnohá ze svých zvířat do svého systému pohanických božstev a pověrečných představ o magii. Některá nosila štěstí, jiná byla naopak symbolem požehnání, a oblíbené, rozšířené a značně sofistikované byly také věštecké praktiky předpovídající budoucnost podle toho, za jakých okolností byla zvířata spatřena a jakým způsobem se chovala.⁴⁷

Některým zvířatům byly připisovány nadpřirozené síly, věřilo se, že se do nich může vtělovat pestrý panteon transcendentních bytostí, jež zabydlovaly staroarabský duchovní svět, pestré spektrum *džinnů*, *šajtānů*, *ifrītů*, *māridů*, *ḥātifů*, *ghūlů*, *qutrubů* a dalších druhů démonů, případně že je mohou naopak zapuzovat. Staří Arabové žijící v těsném propojení s okolní přírodou tímto prismatem nahlíželi na hady, krokodýly, býky, gazely, a dokonce i kozy.

---

⁴² Kučera, Filip. „Arab Horse in the Culture of Orient“, Adam Mickiewicz University in Poznań; VOL. XII (2013/3), 2013, str. 15-16.

⁴³ Arabian horse association. „Arabian Horse History and Heritage: *Horse of the Desert Bedouin*“, 2006. https://web.archive.org/web/20060422024720/http://www.arabianhorses.org/education/education_history_bedouin.asp

⁴⁴ Harrison, Roger. The Arabian Horse: A Symbol Of Power, Grace and Sensitivity, Arabnews, 22. 03. 2007, Navštívené 16. 12. 2023. <https://www.arabnews.com/node/296232>

⁴⁵ Klimek, Kim. „A Brief History of the Arabian Horse“, Horse Illustrated, 07. 03. 2023, Navštívené 16. 12. 2023. <https://www.horseillustrated.com/horse-breeds-a-brief-history-of-the-arabian-horse>

⁴⁶ Jabbūr, Jibráʿil Sulaymán. 1995, str. 83-91.

⁴⁷ Imám Jahjá al-Nawawí. „Zahrada spravedlivých: *Sbirka výroků proroka Muhammada*“, Nakladatelství AMS Trading: Praha, 2008, str. 470.

Podobný pohled měli i na flóru, takže stromy se pro ně stávaly příbytky *džinnů*, plody a byliny kosmetikou a léky, přičemž nemoci podle jejich představ způsobovaly právě nadpřirozené bytosti.

Příroda tedy byla součástí komplexního světonázoru předislámských Arabů, v němž byla nerozlučně provázána s transcendentnem a rovněž s poezií, která nadpřirozeno aktivně ovlivňovala v podobě výrokové magie a byla jím zároveň ovlivňována, neboť se věřilo, že básníková inspirace přichází začasť od nadsmyslových stvoření. S těmito představami souvisí mimo jiné i to, že si Arabové dávali vlastní jména odvozená od zvířat, ptáků či rostlin.⁴⁸

1.3.1 Lev

Lev byl často zmiňován v předislámské arabské poezii, stejně jako v pozdějších érách. Byl přirozeným symbolem síly, moci, důstojnosti a vznešenosti. Podle toho, jak často se objevuje v literárních památkách, lze usuzovat, že byl v této době běžně rozšířeným zvířetem žijícím téměř po celé Arábii, zejména v oblastech, kde se vyskytovaly houštiny.⁴⁹

1.3.2 Vlk

Vlk byl pravděpodobně nejběžnější šelmou a stal se objektem básníků pro svou rychlost, dravost, nezávislost a vytrvalost. Toulal se po pláních a kopcích a v noci lovil nejen divoká zvířata, ale také dobytek chovaný beduíny i usedlíky. Pastýři se jeho plenění obávali a jeho místo v potravinovém řetězci vyjádřil výstižně jeden ze staroarabských básníků veršem: „*Od toho, kdo nevlastní žádné psy, hledá vlk svou kořist, ale před zuřivým lvím srdcem se stydí a plíží se pryč.*“⁵⁰

Vlk většinou nedokázal ulovit dospělé velbloudy nebo koně, ale mohl snadno zaútočit na jejich mláďata, občas si dokonce troufl srazit krávu nebo osla. Pokud se beduínům nebo rolníkům zaběhlo dobytče, uchýlovali se k zaklínadlům, aby toto zvíře ochránili a zadrželi útok vlka. Konkrétní formule se nedochovaly, lze však předpokládat, že tato výroková magie byla spíše veršovaná, a byla tedy součástí rozmanitých podob poezie. Součástí přednesu výrokové magie bývaly také specifické postoje básníka, způsob oblečení či používání dalších rekvizit.

---

⁴⁸ Masarwah, Nader. July 2013, Volume 3, Number 7, str. 534.

⁴⁹ Jabbúr, Jibrá'il Sulaymán. 1995, str. 83-84.

⁵⁰ Ibid., 1995, str. 84.

Při zařikání proti vlkům mohl držet v ruce nůž či břitvu, jindy si halil tvář pláštěm nebo si zul jeden střevíc.⁵¹ Popis těchto zvyků můžeme do určité míry rekonstruovat z pozdějších islámských textů, které některé z praktik zmiňují a popisují, obvykle když je zakazují jako čarodějnictví.⁵²

Beduíni jedli maso vlka a věřili, že léčí některé choroby. Jeho kůže se používala jako malá blána na bubínky a tamburíny, což mělo také magický rozměr, neboť hudba měla nejen estetickou funkci, ale byla také součástí rituálů.⁵³ Imru'ū 'l-Qajs prohlásil o vlkovi: „*Když zavyl, odpověděl jsem mu: Ach, co jsme my dva za případy. Tvé vyhlídky musí být velmi chabé, pokud jsi tak opuštěný jako já.*“⁵⁴

Hyena

Hyeny, arabsky *dab* , se hojně vyskytovaly v četných horských jeskyních a průrvách na periférii pouště. Arabové hyenu pokládali za zbabělé zvíře, které se ve dne skrývá v doupěti a odvažuje se vylézt ven ze svého úkrytu až v noční temnotě, kdy se promění v obávaného predátora. Drze se vkrádá do vesnic a loví tam nebo alespoň hledá mršiny. Zároveň si staří Arabové uvědomovali, že navzdory škodám, jež jim působí, je hyena také užitečná. Spolu s liškami, orly, supy a dalšími mrchožrouty odstraňuje zdechliny a čistí prostředí. Maso hyen beduíni jedli, stejně jako maso dalších šelem, dravců a mrchožroutů, islámské alimentární předpisy ještě neexistovaly. Hyeny měla podobně jako jiná zvířata úlohu v jejich magických představách, z jejich zubů vyráběli náhrdelníky pro děti věřící, že jim poskytují ochranu před některými nemocemi. Žluč hyeny smíchaná s vodou se zase podávala jako lék ke zmírnění horečky.⁵⁵

1.3.3 Liška

V pouštních a polopouštních oblastech Arabského poloostrova žilo množství různých druhů lišek. Kromě obecného druhového jména pro lišku, *tha'lab*, arabské dialekty rozlišovali mnoho jejích druhů a měly pro ně výrazivo. Jedním z rozšířených pojmenování těchto poddruhů byl například *Abū'l-Husajn*. Liška vstoupila do předislámské poezie a vyprávění a objevuje se i v pozdější arabizované literatuře, jejíž původ je v jiných kulturních regionech. Liška se objevuje i v Kalíle a Dimně arabsky *Kalīla wa Dimna*.

⁵¹ Imám Jahjá al-Nawawí., 2008, str. 465.

⁵² Ibid., 2008, str. 497.

⁵³ Jabbúr, Jibrá'il Sulaymán. 1995, str. 84-86.

⁵⁴ Ibid., 1995, str. 86.

⁵⁵ Ibid., 1995., str. 87-89.

Jedná se o sbírku bajek, která obsahuje množství příběhů. Jedním z nich je bajka o lišce a bubnu, který ilustruje, že ne každý, kdo dělá hluk, je nebezpečný.⁵⁶ Také maso lišky se objevovalo na jídelníčku beduínů a podle některých zmínek nelze usuzovat, že se mu rovněž přikládala léčivá síla pro některé neduhy.⁵⁷

1.3.4 Gazela

Gazely různých druhů byly hojně rozšířenými býložravci pobíhajícími ve stádech po skromných pastvinách Arabského poloostrova. Z mnoha obecných pojmenování tohoto zvířete, jež se objevují ve staroarabské slovesnosti, včetně básní ‘Antara ibn Šaddāda a Imru’u ’l-Qajse, lze zmínit výraz, *ghazāl*, z něž právě pochází i české slovo gazela, nebo *dhabj*, jak jim říkají beduíni. Podle názoru Arabů byla gazela jeden z nejkrásnějších tvorů. Objevuje se proto často v jejich poezii, a to buď jako součást popisné části *qaṣīd*, nebo jako metafora krásy, ať už je opěvována žena, kůň nebo velbloud.⁵⁸

1.3.5 Kozorožec horský (Capra ibex)

Arabsky *tajs al-džabāl*. Od gazely se odlišuje robustnější stavbou těla a tlustými zakřivenými rohy. Bylo obtížné ho ulovit, protože se zdržoval na nepřístupných útesech a strmých svazích hor. V poezii symbolizoval hrdost a otužilost, neboť v horách dokázal vzdorovat prudkým větrům a bouřím.⁵⁹

1.3.6 Přimorožec jihoafrický (Oryx)

Mezi výrazné druhy antilop žijící na Arabském poloostrově objevujících se v předislámských básních patří také přimorožec, (*Oryx gazela*) arabsky *mahā*. Beduíni pro tuto gazelu užívali přívlastek, *wudajhī*, což se dá přibližně přeložit jako jasná, kvůli jejímu bělostnému zbarvení.⁶⁰ Byla symbolem lehkonohe chůze, elegance a plachosti a Mahá se mimo jiné dodnes používá jako ženské vlastní jméno.

1.3.7 Pouštní ptáci

V pouštích a horách Arabského poloostrova žilo množství ptáků. Dravci, jako sup bělohavý, káně, orel, luňák, různé druhy jestřábů, sokolů se často objevovali v popisných částech staroarabských *qaṣīd*.

---

⁵⁶ Abdelsadek, Dr. Nafisa. Kalila & Dimna. Module 14 - Part 4: Web Resources. The Sharing of Narrative Materials in the Middle Ages: Kalila & Dimna, ResearchGate, 2010. str. 12.

⁵⁷ Jabbūr, Jibrá’il Sulaymán. 1995, str. 91.

⁵⁸ Ibid., 1995, str. 96.

⁵⁹ Ibid., 1995, str. 100-102.

⁶⁰ Ibid., 1995, str. 103.

Specifické místo v klasické staroarabské poezii zaujal havran, když ho právě Imru'ū 'l-Qajs, ve své nejslavnější básni už provždy petrifikoval jako symbol rozluky milenců. Mezi dalšími ptáky, objevujícími se v poezii můžeme setkat například také se sovami a dudkem.

1.3.8 Pštros

Velmi často se v předislámské poezii objevuje obraz pštrosova, arabsky *ni'āma*. V loveckých pasážích *qaṣīd* se popisuje lov pštros, poskytující beduínským jezdcům potěšení a vzrušení, jaké nemá sobě podobné kvůli jeho rychlosti a hbitosti.

Básníci líčí jeho fyzické vlastnosti, citlivý čich, ostrý zrak, vytrvalost v běhu, a přisuzují mu specifické povahové rysy, jako je zbabělost, sklon prchat při sebemenším nebezpečí. Přirovnání k pštrosovým tělesným proporcím a kvalitám, zejména vytrvalosti a rychlosti v běhu a silným nohám je častou paralelou popisu vynikajících koní.⁶¹ Například Imru'ū 'l-Qajs ve svém vnějším popisu koně zmiňuje nohy pštrosova: „*Má dva boky gazely, a má dvě [krátké a silné] nohy pštrosova, a běhá jako vlk, a skáče jako liška.*“

1.3.9 Sokol

Stejně jako byl lev symbolem nejsilnější a nejušlechtilejší šelmy, byl králem nebeských dravců sokol. Dodnes opakované arabské úsloví shrnuje tři vznešené atributy beduínské kultury ve rčení: „*Nejkrásnější pohled spojuje tři věci – sokola na ruce muže na hřbetě koně.*“⁶²

Sokolnictví bylo a stále zůstává oblíbenou zábavou arabských předáků. Zatímco dnes už je jen sportem, v předislámské Arábii ochočení dravci svými úlovky – drobným ptactvem, hlodavci i mláďaty gazel a menších šelem – zpestřovali svým chovatelům jídelníček. Předislámská poezie rozlišuje druhy sokolů – *bašīq*, *bajdāq*, *ṣaqr* a *šāhīn* – sokola skalního, stěhovavého, roha a ostříže.⁶³

1.3.10 Zvíře domestikovaná z pouště

1.3.11 Velbloud

Unikátní místo v životě předislámských beduínských Arabů zaujímal velbloud. Do určité míry by ho bylo možné srovnávat s rolí koně, ten však byl spíše jakýmsi luxusním vylepšením některých funkcí velblouda, zatímco bez všestranně použitelného domestikovaného dromedára, velblouda jednohrbého, by se tamní kočovníci neobešli.

⁶¹ Jabbūr, Jibrá'il Sulaymán. 1995, str. 127-128.

⁶² Ibid., 1995, str. 131.

⁶³ Ibid., 1995, str. 131-135.

Velbloud dával beduínům možnost přepravovat se na neuvěřitelně dlouhé vzdálenosti pouštním podnebím a terénem, jaký je tvrdým oříškem i pro moderní terénní automobily. Dokázal přitom unést značný náklad, což umožnilo fungování prosperujícího karavanního obchodu. Velbloudi poskytovali svým majitelům mléko, maso i kůži a z jejich srsti se tkaly látky na pláště i na stanové plachty. Velbloudí moč se používala jako lék, stejně jako sádlo z velbloudího hrbu.⁶⁴ Při cestách, kdy bylo potřeba překonat velké vzdálenosti, kde nebyla žádná voda, dokonce beduíni používali velbloudy jako živé zásobárny tekutiny. Nechali je několik dnů žíznit, pak je přivedli k napajedlu, aby se dosyta napili, načež jim sešili tlamu, aby nemohli přežvykovat a aby se voda v jejich žaludcích nezkažila. V případě nutnosti je na bezvodé pouti porazili a z jejich žaludků získali použitelnou, byť chuťově patrně nepřilíš atraktivní tekutinu umožňující přežít.⁶⁵

Velbloudím mlékem dokonce přikrmovali hříbata. Velbloud byl způsobem tezaurování majetku a také platidlem a měřítkem hodnoty. Někteří autoři proto pouštní Arabové přeneseně označovali jako „parazity velblouda“, což byla trefná paralela, protože na nich byli skutečně ve všem závislí a neobešli by se bez nich. Pro arabské beduíny však velbloud nebyl jen hospodářským zvířetem, vnímali ho také jako svého spojence a blízkého přítele, s nímž jsou spojeni osudem na život a na smrt. Z estetického hlediska pro ně byl opěvovaným etalonem krásy a dokonalosti. V minulosti lidé přikládali velbloudovi velký význam a spojovali jej se starověkými náboženskými obřady a předpisy, jak poznamenal Al-Baṭāʾil: „*Nezáleželo na tom, zda se opěvoval kůň, velbloudice nebo žena, neboť všechna tato stvoření měla jediný význam, byť se jejich podoby lišily.*“⁶⁶

Není proto divu, že byl velbloud častým námětem klasické předislámské poezie. Má své místo ve vzorci všech součástech klasické *qaṣīdy*. V milostném *naṣīb* lká mileneč nad opuštěným ležením, kde nenalezl svou milenkou, v sedle své věrné velbloudice. Ve *wasfu* ji zevrubně popisuje od pevného vztyčeného hrbu přes kůži tak pevnou a hladkou, že z ní sklouzne dokonce i klíště, až po měkké polštářky jejích paznehtů, které ji udrží i přes písečné přesypy.

---

⁶⁴ Jabbūr, Jibráʿil Sulaymán. 1995, str. 221-223.

⁶⁵ Harun, M. Abdu-Salam. *Sirat Ibn Hisham, Biography of the Prophet*, Al-Falah Foundation; Egypt, str. 28.

⁶⁶ Masarwah, Nader. July 2013, Volume 3, Number 7, str. 535.

Zejména tam, kde má *wasfu* podobu *raḥīlu*, popisu básnickovy cesty přírodou, je nemyslitelné, aby chybělo formalizované líčení jízdního zvířete, jímž je obvykle velbloud. Dokonce i v závěrečném *madīhu* je příležitost, aby během opěvování zámožného a štědrého mecenáše zmínil, že oplývá množstvím cenných dromedárů.⁶⁷

Jazyk předislámského básníka měl pro deskripci velblouda k dispozici rozsáhlý tezaurus výrazů jemně odstiňujících, o jaký exemplář se jedná, ať už jde o věk, pohlaví, barvu, plemeno, vzrůst, způsob chůze, rychlost a množství dalších charakteristik. Překlad takových pasáží do kteréhokoliv jiného jazyka, jenž se nevyvíjel v tak těsném kontaktu s velbloudem a neměl potřebu si pro něj vytvořit tak detailní terminologii, je prakticky nemožný. Manýrou arabského předislámského básnictví navíc bylo úmyslné používání neobvyklých, málo frekventovaných výrazů. Estetika těchto děl je tak pravděpodobně nepřenosná do jiného jazyka.

2 Předislámská společnost, úloha básní a básníka

2.1 Kmenová společnost

Slovo beduín v arabštině *badawī* je odvozeno od výrazu *badāwa* pro nomádský způsob života.⁶⁸ Písemné prameny pro předislámské období na Arabském poloostrově s výjimkou nemnohých skalních nápisů neexistují, tamní společnost byla negramotná. Dosah orální tradice zaznamenávané písemně až v islámském období, tedy po roce 622, odhadují badatelé nejméně do roku 500.⁶⁹ Obyvatelé Arabského poloostrova v době před islámem sami sebe neidentifikovali jako Araby ve smyslu národa, hlásili se k příslušnosti k jednotlivým kmenům. Sám výraz *'Arabī* (sg.), *'Arab* (pl.) etymologicky souvisí s pohybem, přesunem z místa na místo, kočovnictvím a stál v protikladu ke kmenům usedlým – *Ḥadarī* (sg.), *Ḥadar* (pl.). Kmeny mluvili vlastními dialekty, někdy značně odlišnými. Všechny obyvatele Arábie nicméně spojoval kromě povědomí o morálním kodexu nadkmenový dialekt nazývaný *Lughat al-'Aghānī*, jazyk písní, v němž se skládaly básně. Ten byl obecně srozumitelný, přestože pro nikoho nebyl „mateřským jazykem“, tedy jazykem používaným v každodenní komunikaci.⁷⁰

---

⁶⁷ Petráček, Karel. „Básníci pouště: *arabská poetika devíti století*“, Československý spisovatel: Praha, 1977, str. 147-153.

⁶⁸ Jabbúr, Jibrá'il Sulaymán, 1995, str. 259.

⁶⁹ Hitti, K. Philip. „The Arabs: *from the earliest times to the present*“, Macmillian education ltd., 1970, str.

26

⁷⁰ Hrbek, Ivan. „Korán“, Československý spisovatel: Brno, 2012, str. 54-56.

Mezi největší a nejvýznamnější kmeny obývající oblast Nadždu, tedy rozsáhlou náhorní plošinu pozvolna se sklánějící od západu poloostrova až po Perský záliv, patřily *'Abs, Bakr, Kinda, Džudhām, Sulajm, Džurhūm a 'Udhra*.

Kočovní způsob života v nehostinném pouštním prostředí zformoval hodnotové žebříčky a etické kodexy, podle nichž se společnost řídila.⁷¹ Při neexistenci zákonnosti vymáhané státem měla pověst jednotlivce a těch, kdo k němu náleželi na základě příbuzenství, daleko větší význam, než si dnes dokážeme představit. Bylo proto důležité si ji vypěstovat a také ji záměrně šířit. Normy pro to, co je dobré a špatné, mohly být nicméně někdy dosti vzdálené od etalonů stojících na principech anticko-křesťanských hodnot, a to, čím se staroarabští rytíři pyšnili, by dnes často mohlo být opovržením hodné.⁷²

To je třeba mít na paměti při četbě a interpretaci předislámské poezie. Štědrost musela být dovedena až k nesmyslnému plýtvání a k vlastnímu ožebračení, slovo muselo být dodrženo, přestože bylo dáno v afektu, věrnost vlastnímu kmeni musela být zachována, ať byl v právu či nikoliv. Jezdeckví, síla, dovednost v používání meče, oštěpu, kopí i luku se cenily stejně v mezikmenových válkách, jako při loupeživých nájezdech na jiné kmeny, což bylo legálním způsobem obživy, a zbojnickými schopnostmi se muži holedbali a byli pro ně oslavováni.⁷³

Beduínský element byl oproti usedlíkům početnější a také měl rozhodující vliv na formování etických kodexů stejně jako estetických kánonů.⁷⁴ I přes existenci arabskojazyčných křesťanských a židovských komunit věřila většina tehdejšího obyvatelstva v pestrý panteon božstev, démonů a nadpřirozených sil odrážejících jejich život v drsné přírodě. Transcendentní síly byly připisovány nebeským tělesům, meteorologickým jevům, stejně jako živé přírodě, fauně i flóře. Nelze říci, že by měli tehdejší Arabové vyvinutý ucelený náboženský polyteistický systém podobný například antické mytologii, spíše to byla pestrá směs pověrečných představ, o to více však prorůstala do jejich běžného života.⁷⁵

Kmenová struktura tehdejší společnosti znamenala, že zárukou jednotlivce, že nebude zabit, oloupen či zotročen, bylo pouze nezrušitelná pokrevní pouto a pevná solidarita vyplývající z vědomí příbuzenství.

---

⁷¹ Meraj, Ahmad Meraj. „Arabic poetry: Origin and Development.“, Aliah University: Kolkata, India, 2015, str. 50-51.

⁷² Farrugia, Marisa. War and peace in pre-islamic arabic poetry, University of Malta, 2003, str. 144-145.

⁷³ Meraj, Ahmad Meraj. 2015, str. 52.

⁷⁴ Peters F. E. „The Arabs and Arabia on the Eve of Islam“. Routledge: London and New York, 2017, str. XIV.

⁷⁵ Ibid., 2017, str. XV.

Základní jednotkou těchto společenství byla rodina, často obývající společný stan. Již samotná rodina ovšem mohlo být početné rozvětvené společenství vzhledem k běžné polygámii a snaze posílit své postavení co největším počtem potomků, stejně jako pevnými vztahy mezi sourozenci. Tábořiště rodin tvořil obvykle jeden rod. Jak se ale některé rodiny osamostatňovaly, oddělovaly a množily, rozrůstalo se společenství na klan udržující si stále přehled o tom, jaké je příbuzenství mezi jeho příslušníky.⁷⁶ Tyto pospolitosti posléze přerůstaly v systém kmenů, kdy se už jejich praotcové ztráceli v přílišné časové vzdálenosti a spleti příbuzenství a stávali se někdy jen symbolickým jménem, od něž kmen odvozoval své jméno či původ.⁷⁷

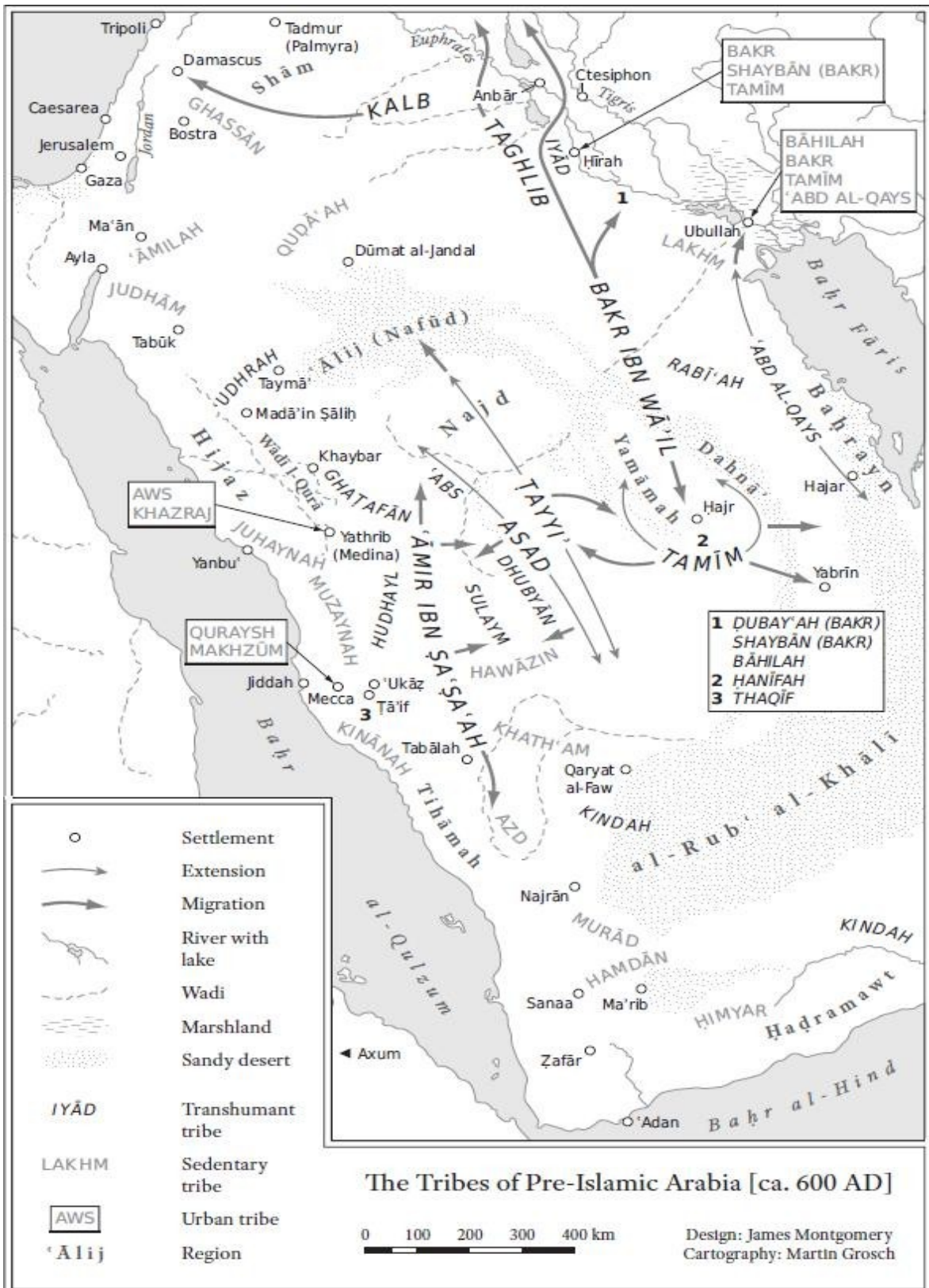
Příslušníci kmene byli svobodní a byli si rovni, nebylo mezi nimi vertikální hierarchické uspořádání. Náčelník kmene, *sajjid* či *šajch*, odvozoval svou autoritu od vznešenosti svého původu, štědrosti, síly, organizačních schopností, moudrosti a dalších individuálních kvalit. Náčelník kmene bylo postavení, nikoliv funkce, neměl právo žádnému členovi kmene nic nařizovat, ostatní se mu podřizovali jen proto, že ho dobrovolně uznali.⁷⁸

---

⁷⁶ Hitti, K. Philip. 1970, str. 26-27.

⁷⁷ Farrugia, Marisa. 2003. str. 143-146.

⁷⁸ Ibid., 2003, str. 147.

Obrázek č. 2: Shaddad, 'Antarah ibn, and Richard Sieburth, „*War Songs*“, 2018, NYU Press, 2018, str. 14.

2.2 Předislámský básník

Předislámský básník hrál v kmenové společnosti významnou roli. Na rozdíl od jiných kulturních a civilizačních okruhů neměla poezie jen estetickou funkci, ale přesahovala do mnoha jiných oblastí. Písmo se nepoužívalo a veršovaná forma byla pro zapamatování a uchování informací příhodnější. Básně proto plnily úlohu historiografie. Básníci v nich zaznamenávali události důležité pro tehdejší společnost, války, bitvy, nájezdy, stejně jako do nich promítali genealogie a významné osobnosti.⁷⁹ Ruku v ruce s historiografickou rolí šla také role politická. Básníci byli propagátory konkrétních osob, vyzdvihovali a opěvovali je, čímž s jejich osobní prestiží rostla také moc a vliv. Bylo běžné, že významní mužové Arábie platili básníky podobně jako dnes politici platí své mediální poradce, aby cíleně vytvářeli jejich obraz prostřednictvím básní, které mezi sebou lidé tradovali sami, anebo které přednášeli profesionální, rovněž odměňovaní, recitátoři. Zrcadlově obrácenou podobou téhož byli básníci skládající břitké satiry *hidžā*, ať už z vlastního přesvědčení, anebo jako najatí placení profesionálové.⁸⁰

Poezie byla velmi těsně svázána také s magií a nadpřirozenem. Arabové věřili, že básníková inspirace často přichází od démonů, *džinnů*. Hranice mezi vynikajícím básníkem, tedy umělcem, a šilencem, arabsky *madžnūn*, tedy „posedlým džinem“ byla jen tenká.⁸¹ Jakožto džinnův společník, *qarīn*, ovšem nemusel básník nadpřirozeným silám jen podléhat, ale mohl jimi také vládnout. Slovo básně se často vnímalo jako zaříkadlo či zaklínadlo, jako kouzlo, jímž je možné někomu ublížit nebo ho naopak vyléčit.⁸² Bylo zvykem, že před bitvami, jež se dopředu čestně domlouvaly, nejprve vystoupili před šiky vojska vynikající kmenoví básníci a svedli souboj v poezii. V těchto básních vychvalovali vlastní kmen i jeho jednotlivé bojovníky a také zesměšňovali protivníka. Zároveň bylo vyřčené slovo vnímáno jako skutečná zbraň, která může soupeře oslabit, ranit, či dokonce zabít. Před vyřčeným slovem se proto uhybalo, jako by bylo vystřeleným šípem nebo vrženým oštěpem.⁸³

Básník byl důležitou a vlivnou osobností svého společenství, svým významem se někdy mohl rovnat i šajchovi kmene a díky tomu, že jeho poezie přetrvala, ho z historického hlediska často i překonal.⁸⁴

⁷⁹ Masarwah, Nader. July 2013, Volume 3, Number 7, str. 532.

⁸⁰ Petr, Pelikán. „Sunna: *Pramen islámského práva*“, Vodnář, 1997, str. 34.

⁸¹ Oliverius, Jaroslav. Svět klasické arabské literatury, Atlantis, 1995, str. 37.

⁸² Irwin, Robert. 2000, str. 2-3.

⁸³ Ibid., 2000, str. 25.

⁸⁴ Oliverius, Jaroslav. 1995, str. 25.

V předislámské poezii včetně zkoumaných básní ‘Antara ibn Šaddāda a Imru’u ’l-Qajse tedy sice nacházíme motivy a pasáže ryze individuální, jsou ale vždy zasazeny do kontextu jejich příslušnosti k rodu a ke kmeni.

Vzhledem k tomu, že předislámská Arábie prakticky neměla hmotnou kulturu, kočovníci nevytvářeli architekturu, sochy ani obrazy, vše se u nich soustředilo do slovesnosti. Tehdejší poezie je charakteristická pevnými vzorci skladeb, jež jednotliví básníci přejímají, aniž by se to pokládalo za plagiát, a rozvíjejí je používáním nezvyklých, málo frekventovaných výrazů a obrátů, epitet, složitých gramatických jevů a fines vyumělkovaného jazyka.⁸⁵ Gustav von Grunebaum se zabýval popisem arabské poezie a napsal o ní toto: „*Básník se plně věnuje úkolu adekvátně popsat své téma až po jeho nejintimnější a zároveň nejtypičtější zvláštnosti. Není pochyb o tom, že zde Arabové přispěli řadou mistrovských děl k popisnému umění...Ať už je předmět jakýkoli, je prezentován pro svůj přirozený zájem, nikdy pro žádné emoce, které u pozorovatele nebo posluchače vyvolal...Ať už je jeho předmět jakýkoli, bude jej interpretovat tak, jak je, nebo spíše tak, jak ho tradice naučila vidět, přičemž se bude pečlivě vyhýbat osobním komentářům nebo nepřiměřeně zdůrazňovat své pocity. Pokud pomíneme dokonalost formy a jazyka, krása jeho prezentace je zcela odvozena od jeho pozorování, nikoli od jeho reakce na dojmy, které ve skutečnosti inspirovali jeho báseň...Básníkovým orgánem vnímání je oko.*“⁸⁶

2.3 Poezie

V arabské literatuře od nejstarších dob až po kulturní obrození v 19. a 20. století vévodilo na prvním místě básnictví. Poezie byla pokládána za literaturu v pravém slova smyslu, plnila estetikou funkci i umělecký zážitek, ostatní literární druhy nebyly doceňovány. Charakterizovat předislámské poetické texty není jednoduché. Nejčastěji je možné se setkat s termínem deskriptivní lyrika.⁸⁷ Jak už bylo řečeno, výše, poezie měla důležité místo i v mimoliterárním kontextu, hrála roli také v politickém a společenském životě. Staroarabská poezie i její tvůrci jsou spjata s kmenovou společností, jejími institucemi a jsou výrazem její kolektivní zkušenosti a pocitů.⁸⁸

---

⁸⁵ Meraj, Ahmad Meraj, 2015, str. 54.

⁸⁶ Grunebaum, E. Gustav. “The Response to Nature in Arabic Poetry,” *Journal of Near Eastern Studies* 4 (1945): str. 139-140.

⁸⁷ Kubát, Přemysl. „Nepolapitelná slova, Univerzita Karlova“, Praha, Diplomová práce, 2010, str. 17.

⁸⁸ Farrin, Raymond. „Abundance from the Desert, Syracuse university press“, 2011, str. XIII.

Nejstarší památky arabského básnictví pocházející z konce pátého století a začátku šestého století našeho letopočtu, kam se řadí i poezie 'Antara ibn Šaddāda a Imru'u 'l-Qajse se vyznačují ustáleným a vyspělým tvarem po obsahové stránce, a i jeho formou. Jejich poetický jazyk je vyvinutý po syntaktické, morfologické a lexikální stránce.⁸⁹ To je znakem, že básně prošly dlouhodobým vývojem, o kterém se nám nedochovalo dostatek památek, než se jejich paradigmatata petrifikovala.⁹⁰ O staroarabské poezii obecně platí, že není lehké ji interpretovat a překládat. Mimo jiné proto, že obsahuje často neznámá místní a osobní jména a odráží různé zapomenuté události a situace, nehledě k obrovskému posunu estetických kánonů i morálních hodnot.⁹¹

Poezie byla tmelem mezi roztržštěnými entitami arabských kmenů. Její jazyk, zmiňovaný „jazyk písní“ se liší od spisovné arabštiny, jež z něj vyvinula, jen nepatrně. Podle lingvistů zkoumajících toto téma, se odlišuje v podstatě jen tím, že jména dvojevýchodná a trojevýchodná ještě nejsou striktně rozlišeny.⁹² Jazyk předislámské poezie je výjimečný svým lexikálním bohatstvím. Jednak se do básní dostávaly dialektismy, což rozšiřovalo lexikum „jazyka písní“, jednak bylo hromadění synonym a řídce se vyskytujících slov úmyslnou básnickou manýrou. Velké množství synonym jde rovněž na vrub snaze o co nejlepší a nejpřesnější pojmenování pro jednotlivá zvířata, předměty i přírodní jevy. Poezie se tedy skládala po celém obrovském teritoriu Arábie v jednotném syntakticky a morfologicky vyspělém jazyce, i když básníci pocházeli z různých oblastí a kmenů.⁹³ Prozaická literatura, proložena verši a promluvami je poměrně vzácná. Tzv. „Dny Arabů“, *'Ajjām al-'Arab*, popisují hrdinské činy ve válce i v míru a vyprávějí legendy o předcích a o stěhování kmenů. Jazykem této prózy je rovněž „jazyk písní“ a neliší se od klasické arabštiny.⁹⁴

Jak už bylo řečeno v kapitole o básnících, vázaná řeč, zachovávající určitý prozodický rozměr a rým a pronášené s výrazným vzrušením, se využívala při mimořádných situacích a událostech.⁹⁵

---

⁸⁹ Hausman, Gerald and Loretta Hausman. „The mythology of horses; Horse legend and Lore Throughout the Ages“, Three Rivers Press; New York, 2003, str. 212.

⁹⁰ Oliverius, Jaroslav, 1995, str. 25.

⁹¹ Ibid., 1995, str. 27.

⁹² Peters, F. E., „The Arabs and Arabia on the Eve of Islam“, Routledge: London and New York, 2017, str. 35.

⁹³ Oliverius, Jaroslav. 1995, str. 39.

⁹⁴ Peters, F. E. 2017. str. 35.

⁹⁵ Oliverius, Jaroslav, 1995, str. 24-25.

Oproti současnému západnímu pojetí poezie, která hodnotí vysoce originalitu, tehdejší básnictví naopak oceňovalo zachovávání vzorců včetně doslovných citací, formy a obsahu a jen dílčího přidávání svých myšlenek, či spíše dílčích okras. Arabská předislámská poezie je jedním z mála pramenů, z nichž lze čerpat informace o společnosti v předislámském období. Zaznamenává tehdejší události, kulturu a sociální poměry.⁹⁶

Literatura chápána jakožto především psaný záznam slovesnosti v případě arabské literatury začíná až s příchodem islámu.⁹⁷ Základy básnické tradice naproti tomu spočívají v bohaté orální tradici předislámské kmenové poezie.⁹⁸ Básník i jeho publikum spoléhali jen na svou paměť. Ustálené formy a slovní spojení zapadající přesně do daného metra napomáhala poezii spolehlivě uchovávat po generace.⁹⁹ Zdá se, že nejstaršími paradigmaty byla spojení epitet a jména, jež měla kořeny v magických a náboženských rituálech, což je jedním z důvodů, proč staroarabská poezie i poté, co v ní převážily estetické funkce, zůstávala svázána s nadpřirozenem.¹⁰⁰

Předislámská poezie složená na Arabském poloostrově a také v části jižního Iráku oslavovala kočovné hodnoty, chov velbloudů a kmenový život. Tato poezie se snažila vyjádřit a uchovat hodnoty válečnictví.¹⁰¹ Na základě filologa a životopisce básníků al-Džumāhī z devátého století našeho letopočtu: „*V době Džāhilīje byly verše pro Araby záznamem všeho, co znali a nejvyšším hodnocením jejich moudrosti. S verši začínali své záležitosti, a i s verši tyto záležitosti ukončovali.*“ Podle jiného názoru: „*Poezie je veřejný rejstřík Arabů, jehož prostřednictvím jsou připomínány rodokmeny a slavné činy předávány potomkům.*“¹⁰² Zároveň filozof a historik Ibn Chaldūn prohlásil: „*Arabové neznali nic kromě poezie, protože v té době neprovozovali žádnou vědu a neznali žádné řemeslo.*“¹⁰³

Jak již bylo řečeno poezie se skládala především pro přednášení na veřejných vystoupeních. Mohlo to být právě tak posezení několika beduínů u ohně v ležení, jako velké kmenové shromáždění, kde bohatí předáci museli před svými soukmenovci reagovat na oslavné ódy bohatou odměnou básníkovi, aby neztratili tvář. Často se poezie recitovala také na trzích, při nichž se konaly veřejná básnická klání.

---

⁹⁶ Meraj, Ahmad Meraj, 2015, str. 52.

⁹⁷ Irwin, Robert, 2000 str. 1-2

⁹⁸ Kučera, Filip, VOL. XII (2013/3), 2003, str. 21.

⁹⁹ Kubát, Přemysl, 2010, str. 12-13.

¹⁰⁰ Ibid., 2010, str. 12.

¹⁰¹ Stetkevych, Pinckney Suzanne. „Early Islamic Poetry and Poetics“, Routledge: London and New York, 2016, str. XIII.

¹⁰² Irwin, Robert, 2000, str. 1.

¹⁰³ Ibid., 2000, str. 1-2.

Někdy básník recitoval svá díla sám, často však byl jejich přednes svěřen profesionálním deklamátorům, arabsky, *rāwī*¹⁰⁴.¹⁰⁵ Většina proslulých básníků měla jednoho či dva tyto recitátory, kteří působili jako publicisté pro svého vybraného mistra. Učili se z paměti básně svého mistra, recitovali je a poskytli kontext pro jejich kompozici a podrobně vysvětlovali význam veršů. Existence takových veřejných umělců, kteří byli připraveni komentovat a vysvětlovat díla, tak umožnila autorům básní být ve svých verších pouze náznakový či neúplný. Báseň, tak nemusela vyprávět celý příběh.¹⁰⁶

Napodobovaly se starší vzory poezie, běžně se přejímaly i celé verše či motivy. V této době se nedalo hovořit o plagiátorství mezi jednotlivými díly různých autorů, originalita se necenila.¹⁰⁷ Důležité bylo, aby byly básně recitovány, publikum si je dobře zapamatovalo a byly ústně předávány z generace na generaci.¹⁰⁸ Pozdější sběratelé básní věřili, že se tyto básně uchovaly v původní podobě či byly pouze nepatrně pozměněny bezvýznamnými výpadky paměti.¹⁰⁹ V polovině osmého století se začaly básně sbírat a zapisovat, ale i tak psané verše zachovávaly charakteristiky orální kompozice. S příchodem písma byla báseň zaznamenána a zakonservována v napsaných literách. Pravděpodobně byly básně zachycovány během jejich recitace.¹¹⁰ To, co bylo zapsáno, bylo obvykle komponováno k hlasitému přednesu před publikem. Verze dochovaných básní, které byly údajně složeny v šestém století, tak získaly psanou podobu až v osmém či devátém století.¹¹¹ Zapisování a sbírání staré arabské poezie byl dlouhý proces, který začal v polovině osmého století a byl skončen v desátém století.¹¹² Zároveň během osmého až jedenáctého století byl vypracován systém pravidel literární tvorby, normativní poetiky a kánon všech jejích základních principů. Objevují se přirozeně i názory, že předislámské básně nejsou původní. Údajně se jedná o výmysly přepisovatelů, padělky beduínů či smyšlenky tradicionalistů či teologů.¹¹³ Avšak arabská společnost si tuto poezii cenila a cení do dnešních dní. Je stále vnímána jako vrchol jejich kultury.¹¹⁴

---

¹⁰⁴ *Rāwī* byl nepochybně sám o sobě nadaným básníkem a často se věnoval i vlastní tvorbě. (Oliverius, 1995, str. 41)

¹⁰⁵ Oliverius, Jaroslav, 1995, str. 41.

¹⁰⁶ Irwin, Robert, 2000 str. 17.

¹⁰⁷ Oliverius, Jaroslav, 1995, str. 42.

¹⁰⁸ Stetkevych, Pinckney Suzanne, 2016, str. XIII

¹⁰⁹ Zwettler, Michael, 1978, str. 4.

¹¹⁰ Kubát, Přemysl, 2010, str. 11.

¹¹¹ Irwin, Robert 2000 str. 1-2.

¹¹² Oliverius, Jaroslav. 1995, str. 40-44.

¹¹³ Stetkevych, Pinckney Suzanne. 2016, str. 2.

¹¹⁴ Farrin, Raymond. 2011, str. XIII.

2.3.1 Qaṣīda

Mezi dochované památky předislámské slovesnosti patří dvě významné básnické formy, které se nazývají *qit'a*¹¹⁵ a *qaṣīda*.¹¹⁶ *Qaṣīda* je klasická arabská óda, zabývá se více tématy a jedná se o monorytmickou básnickou formu.¹¹⁷ Tomuto uspořádání napomáhala struktura arabských slov. Asonance používané v *qaṣīdach* bývají často gramatické.¹¹⁸ Obvyklá délka *qaṣīda* se pohybovala mezi patnácti až osmdesáti dvojveršími¹¹⁹ a zřídka kdy její rozsah přesahuje sto veršů. Od šestého století se její podoba ustálila, přijala striktní a formální pravidla a vymezené okruhy témat. Podobu *qaṣīdy* určuje používané metrum a rým. Básnická tradice vytvořila prozodický systém střídání krátkých a dlouhých slabik. Základní jednotkou každého metra je stopa, charakterizovaná určitou skladbou krátkých a dlouhých slabik, dvě až tři stopy tvoří půlverší a dvě půlverší s přerývkou vytvářejí verš, arabsky *bajt*.¹²⁰

Už v předislámském období *qaṣīda* získala ustálenou podobu v obsahové stránce. Básnickova kompilace byla stanovena okruhem témat, které měla jasná pořadí a pevné místo. Každá *qaṣīda* vytvářela individuální variaci na stejná témata i tytéž motivy.¹²¹ Arabská óda v přesném pořadí řetězila okruh témat líčících cestu pouští.¹²² Výraz *qaṣīda* se někdy překládal podle etymologie kořenu slova jako „báseň cílená“. *Qaṣīdy* se skládaly v ich formě, byly pevně vázány na osobnost básníka a v případě 'Antara ibn Šaddāda a Imru'u 'l-Qajse se z nich čerpají některé jejich biografické údaje. Výklad této etymologie říkal buď, že je báseň složena s jasným účelem pro konkrétní příležitost, anebo že básník cílí za svým mecenášem, kterému báseň přednese.¹²³

Analýzy *qaṣīd*, se staly základem k pochopení klasické arabské poezie z hlediska filologie, rétoriky, stylistického vývoje a zkoumání jednotlivých témat a motivů.

---

¹¹⁵ *Qit'a* „doslova kousek“ je krátká příležitostná báseň, která má zhruba deset až dvanáct veršů. Tato báseň může být i kratší. Touto formou se skládaly nejstarší žánry arabské poezie – *hidžā'* – satira, zaklínání, *rithā'* nebo *marthija* – elegie, žalozpěv. Jedná se o starobylé útvary. Arabská satira či zaklínání se vyvinuly z magie. Žalozpěv měl původně rituální charakter a používal se při smutečních obřadech. V počátcích těchto žánrů se místo básnické formy využívalo *sadž'* – rýmovaná próza. (Oliverius, 1995, str. 26).

¹¹⁶ U *qaṣīdy* je kompoziční skladba značně volná a je možné, že *qaṣīda* vznikla postupným spojováním původně samostatných krátkých útvarů. (Oliverius, 1995, str. 26).

¹¹⁷ Sumi, Motoyoshi Akiko. „Description in classical arabic poetry: wasf, ekphrasis, and interarts theory,“ Brill: Leiden, Boston, 2004, str. 1.

¹¹⁸ Oliverius, Jaroslav. 1995, str. 29.

¹¹⁹ Sumi, Motoyoshi Akiko. 2004, str. 1.

¹²⁰ Oliverius, Jaroslav. 1995, str. 29.

¹²¹ Ibid., 1995, str. 29.

¹²² Irwin, Robert. 2000 str. 3.

¹²³ Kubát, Přemysl. 2010, str. 44.

Jaroslav Stetkevych ve své studii rozebírá fenomén názvosloví v rané arabské poezii, kde básníci nepřímou či metaforicky odkazují na objekty, které mají největší symbolickou váhu, na velblouda, přimorožce, koně a meč. Objekty pojednávány v *qašīdē*, jež jsou nejčastěji vyjadřovány metaforicky jsou podle tohoto autora jsou nejarchaičtějšími prvky arabské poetické tradice.¹²⁴

Základní témata *qašīdy* rozvíjel básník podle tohoto schématu:

a) *Milostný úvod či milostná elegická předehra (našīb)*

Úvodní část se zabývá elegickými motivy, jako jsou opuštěné příbytky a spojuje je s milostnými tématy, neopětovanou, nevyslyšenou, ztracenou či zakázanou láskou.¹²⁵ Básník v *našību* obvykle sesedne ze své velbloudice či koně a vzpomíná na tomto místě na své mládí. Na chvíli podlehne svým vzpomínkám a poté se vydává na svou další cestu.¹²⁶

b) *Popis (wasf) – krajiny, cesty, přírody, koně či velblouda*

Obsahuje básníkův popis cesty pouští a jeho koně či velblouda.¹²⁷ Básník se v této části *qašīdy* soustřeďuje na drobné detaily, rozvíjí je v květnatých popisech, podobenstvích a hromadí nezvyklá synonyma. Pouštní krajina se vším, na co je možné v ní narazit – skalisky, šelmami, přírodními jevy, zvuky, rostlinami a astronomickými jevy. Oblíbeným objektem popisu je vlastní jízdní zvíře – velbloud, nebo kůň, nebo i vlastní zbroj.¹²⁸

c) *Oslava vlastní osoby nebo vlastního kmene – vychloubání se (fachr)*

Ve facheru básník opěvuje sebe sama či svůj kmen a vychloubá se jejich kvalitami.¹²⁹ Tato část je vyvrcholením básně, právě k němu *qašīda* „*báseň cílená*“, směřuje. Předchozí okruhy popisující svízele a útrapy, jež musel básník na své cestě překonat, jsou předehrou k vyvrcholení celku, kdy zdůrazňují básníkovu odvalu, chrabrost či pohrdání nebezpečím. Tyto vlastnosti se buď skrze pokrevní spojení automaticky vztahují také na celý básníkův kmen, anebo je kmen zmiňován explicitně. Ve *facheru* každý ze zkoumaných básníků poukazoval na odlišné kvality, jimiž se pyšnil.

¹²⁴ Stetkevych, Pinckney Suzanne. 2016, str. XXV.

¹²⁵ Sumi, Motoyoshi Akiko. 2004, str. 1.

¹²⁶ Oliverius, Jaroslav. 1995, str. 30.

¹²⁷ Sumi, Motoyoshi Akiko. 2004, str. 1-2.

¹²⁸ Oliverius, Jaroslav. 1995, str. 31.

¹²⁹ Sumi, Motoyoshi Akiko. 2004, str. 1.

‘Antara ibn Šaddād byl hrdý na svou statečnost v bojích a ve svých verších to patřičně zdůrazňuje. Imru’u ’l-Qajs se vychloubá nejen svou udatností v boji v Darāt Džaldžal, ale také svou výmluvností, rétorikou a krásou jazyka.¹³⁰

d) Opěvování třetí osoby (madīh)

Varietou fachru nebo čtvrtou částí *qašīdy* byla óda chválící a opěvující významnou osobu, potenciálního mecenáše. *Qašīdy* se často skládaly s cílem získat materiální odměnu, jak už bylo výše řečeno, přednášely se veřejně na shromážděních, trzích i básnických kláních. V systému hodnot beduínské společnosti, kde štědlost byla jednou z nejvyšších morálních kvalit neměl opěvovaný hodnostář kmene na výběr, jestliže básník přednesl před celým jeho kmenem skladbu, v níž líčí, jak obtížnou cestu musel urazit, aby štědrému mecenáši složil hold, a musel ho za to náležitě odměnit.

Tato témata tvořila základní složku *qašīdy*. V *qašīdě* však je možné nalézt i verše věnované lovu (*tardījāt*), vínu (*chamrījāt*), cestě (*rahīl*) či o moudré úvahy (*hikma*).¹³¹ *Qašīda* se stala pro mnoho budoucích generací dokonalým vzorem a základem arabské normativní poetiky. Podmínkou pro ocenění kvalit žánru je, že čtenář je důkladně obeznámen s jeho formálními a tematickými tradicemi. Teprve pak může porozumět abstraktním, metaforickým a spirituálním konceptům objevujícím se v básni. *Qašīda* nerozvíjí žádný děj, ale její výstavba je tvořená na základě střídání a lineárního řazení asociativně spojených scén a obrazů.¹³²

2.3.2 Mu‘allaqāt

Mezi básněmi cílenými z předislámského období vyniká sbírka básní zvaná *Mu‘allaqāt*.¹³³ Tato sbírka se připisuje *Hammādovi ar-Rāwīja*¹³⁴ jenž měl tento výběr sedmi nejslavnějších básní předislámské doby sestavit.¹³⁵ O významu a původu názvu – *Mu‘allaqāt* se vedly spory již dříve a ani teď není přesně objasněno, proč se sbírka jmenuje právě takto.¹³⁶

¹³⁰ Al-Saede, Adhraa Ouda Hussain Salih. „Arabic Pride Poetry in the Pre-Islamic Period; *Types and Motives*“, Al-Rafidain University College, Journal of Positive School Psychology, Vol. 6, No. 5, 2022, str. 532-536.

¹³¹ Oliverius, Jaroslav. 1995, str. 29-33.

¹³² Ibid., 1995, str. 37.

¹³³ Meraj, Ahmad Meraj. 2015, str. 54.

¹³⁴ Oliverius, Jaroslav. 1995, str. 44-45.

¹³⁵ Farrin, Raymond. 2011, str. 2.

¹³⁶ Oliverius, Jaroslav. 1995, str. 45.

Podle málo pravděpodobných legend byly tyto ódy údajně zapsány zlatým písmem a byly zavěšeny (*mu‘allaqāt* doslova „zavěšené“) u vchodu do Ka‘by.¹³⁷ Vzhledem k tomu, že byla básnická tvorba v předislámské době orální a básně se nezapisovaly, je tento výklad vysoce nepravděpodobný. Další etymologie vychází z toho, že „*allaqa*“ znamená primárně navazovat, navlékat či napojovat. Podle starých Arabů se verše *qaṣīdy* vytvářely podobně, jako když se navlékají perly na nit náhrdelníku.¹³⁸ Je také možné, že jsou míněna témata, jež na sebe v *qaṣīdě* navazovala, jak je to popsáno výše. V každém případě jsou *Mu‘allaqāt* antologií sedmi kánonických mistrovských děl, „Zlatých ód“, které se dochovaly díky orální tradici recitátorů (*rāwī*) až do v osmého století n. l., kdy byly teprve zapsány.¹³⁹

Arabské středověké prameny se shodují v tom, že *Mu‘allaqāt* obsahují *qaṣīdy* od sedmi staroarabských básníků, avšak jiné zdroje uvádí i širší počet v podobě devíti či desíti básníků. *Mu‘allaqāt* představují vrcholy tvorby předislámských básníků a zahrnuje *qaṣīdy* sedmi staroarabských básníků – *Imru‘u ‘l-Qajse*, *Ṭarafy*, *Zuhajra*, *‘Antary*, *al-Hāriṭhe ibn Ḥilliza*, *‘Amra ibn Kulthūm a Labīda*.¹⁴⁰ Na prvním místě sbírky je báseň *Imru‘u ‘l-Qajse*, jenž díky tomu získal čestný titul „kníže básníků“.¹⁴¹ Dospělo se také k univerzálnímu konsenzu, že *qaṣīda* *Imru‘u ‘l-Qajse* byla z těchto sedmi básní nejstarší. Stal se tím *Imru‘u ‘l-Qajs* symbolickou osobností poezie tohoto období.¹⁴²

2.3.3 Vybraní autoři

2.3.3.1 ‘Antara ibn Šaddād

‘Antara ibn Šaddād byl výrazným představitelem tzv. „hřebců poezie“ zastoupených mezi autory *Mu‘allaqāt*. Narodil se údajně v roce 525 v Nadždu.¹⁴³ Získal pověst nejslavnějšího z válečných básníků předislámských časů.¹⁴⁴ ‘Antara¹⁴⁵ byl míšenec, jeho otec ‘Amr ibn Šaddād, syn *Mu‘áwiji* byl Arab a patřil k významnému kmeni ‘Abs.¹⁴⁶

¹³⁷ Farrin, Raymond. 2011, str. 2.

¹³⁸ Oliverius, Jaroslav. 1995, str. 45.

¹³⁹ Sumi, Motoyoshi Akiko. 2004, str. 23.

¹⁴⁰ Oliverius, Jaroslav. 1995, str. 45.

¹⁴¹ Ibid., str. 50.

¹⁴² Irwin, Robert. 2000 str. 7.

¹⁴³ Oliverius, Jaroslav. 1995, str. 58-59.

¹⁴⁴ Irwin, Robert. 2000 str. 17.

¹⁴⁵ Jeho jméno znamená statečný.

¹⁴⁶ Oliverius, Jaroslav. 1995, str. 59.

Jeho matka Dhabíba byla černá etiopská otrokyně.¹⁴⁷ Na základě zvykového práva nebyl ‘Antara svobodným příslušníkem kmene a žil od narození jako otrok.¹⁴⁸ Jeho otec ho odmítl uznat za plnoprávného syna.¹⁴⁹ ‘Antara tedy vyrostl jako otrok a byl osvobozen, až když jeho kmen ‘Abs potřeboval jeho proslulé bojové schopnosti.¹⁵⁰ Bojoval v tzv. válce Dāḥis mezi jeho kmenem a jejich rivaly, kmenem Dhubjān.¹⁵¹ Teprve poté ho jeho otec přijal za plnoprávného syna, který se mohl hlásit ke svému dlouhému rodokmenu. ‘Antarovi se říkalo, že je jednou ze tří vran, což byli tři vynikající bojovníci černé pleti jeho éry.¹⁵²

Pro jeho básnickou tvorbu byla také determinujícím faktorem jeho láska k ‘Able, zpočátku nedovolená. Jako mladý muž se ‘Antara zamiloval do své sestřenice z otcovy strany ‘Ably, ale nemohl si ji vzít, protože měl dosud postavení otroka. Teprve když se osvědčil v boji a stal se svobodným, jeho poezie a odvaha údajně zapůsobily na ‘Ablynu matku natolik, že nakonec ke sňatku svolila.¹⁵³

‘Antara je opředen mnoha folklorními příběhy a legendami. Stal se hrdinou rozsáhlé hrdinské epopoje – Románu o ‘Antarovi, který vznikl ve středověku a byl recitován mnoha vypravěči. Jeho jméno je znakem nepřemožitelnosti a síly. V básnické tvorbě vynikal ve *fachru* (sebechvále), *ḥamāsu* (bojové udatnosti) a *ghazalu* (milostné poezii).¹⁵⁴ Námětem většiny jeho básní je boj a ctnosti života válečníka.¹⁵⁵

‘Antara byl ztělesněním rytířství. ‘Antarova poezie je stylem relativně jednoduchá.¹⁵⁶ Žádná jiná báseň ze starověké Arábie nezanechává tak silný dojem o hrdinském barbarství těchto krutých časů.¹⁵⁷ Jeho nejvýznamnějším dílem je jedna z básní, která byla zařazená do sbírky *Mu‘allaqāt*. ‘Antara se díky tomu stal ztělesněním rytířství.

Jeho poezie je stylově relativně jednoduchá, přesto byla jedna z jeho *qaṣīd* zařazena do prestižního výběru *Mu‘allaqāt*.¹⁵⁸

---

¹⁴⁷ Arberry, J. A. „The Seven Odes; The first chapter in Arabic literature“, London: George Allen and UNWIN LTD, 1957, str. 148.

¹⁴⁸ Oliverius, Jaroslav. 1995, str. 59.

¹⁴⁹ Arberry, J. A. 1957, str. 148.

¹⁵⁰ Irwin, Robert. 2000 str. 17.

¹⁵¹ King Abdulaziz Center for World Culture. „The Mu‘allaqāt for Millennials; Pre-Islamic Arabic Golden Odes“, King Abdulaziz Center, 2020, str. 299.

¹⁵² Arberry, J. A. 1957. str. 148-149.

¹⁵³ King Abdulaziz Center for World Culture. 2020, str. 300.

¹⁵⁴ Oliverius, Jaroslav. 1995, str. 59.

¹⁵⁵ King Abdulaziz Center for World Culture. 2020, str. 299.

¹⁵⁶ Irwin, Robert. 2000 str. 17.

¹⁵⁷ Arberry, J. A. 1957, str. 149.

¹⁵⁸ Irwin Robert, 2000 str. 17.

Jeho životopisy se zabývají především jeho bouřlivým životem a méně rozebírají jeho básnickou činnost. Zahynul v bitvě, již jako válečník velmi pokročilého věku, údajně sedě na svém koni, jak se sluší na rytíře jeho pověsti. Uvádí se, že zemřel v roce 615, což by znamenalo, že mu bylo devadesát let.¹⁵⁹

2.3.3.2 Imru'ū 'l-Qajs

Imru'ū 'l-Qajs patřil mezi nejslavnější básníky v předislámské éře. Jméno „Imru'ū 'l-Qajs“ je pseudonymem – je možné se s ním setkat i pod jmény „*Hundudž*“, anebo *'ibn Hudžra* či *'ibn al-Hārith*. Byl nejmladším synem Hudžra, posledního panovníka království Kinda.¹⁶⁰ V době básníkova narození kolem roku 500 kmen Kinda,¹⁶¹ původně jihoarabský, který však přesídlil do Nadždu a z centra v oblasti Hirá¹⁶² ovládal část střední Arábie.¹⁶³ Jeho otec byl hlavou kmenové konfederace, poté co byl úkladně zavražděn, tento svaz se rozpadl. Imru'ū 'l-Qajs byl rovněž synovcem další slavné postavy předislámské Arábie, al-Muhalhila básníka a šajcha kmene Taghlīb, za jehož éry se kmen dostal do čtyřicetileté „války Basús“. Básník tedy měl právo být hrdý na svůj původ a jeho básně se v tomto ohledu diametrálně liší od 'Antary ibn Šaddāda, který si musel společenské postavení těžce vydobýt.¹⁶⁴

Všechny arabské prameny uvádějí, že Imru'ū 'l-Qajs si užíval bezstarostného mládí.¹⁶⁵ Jeho otec ho nepodporoval v jeho zaujetí básnictvím a docházelo mezi nimi často ke sporům.¹⁶⁶ Imru'ū 'l-Qajs patřil ke zlaté mládeži své doby, měl zálibu ve víně, hazardu a pletkách se ženami, a o tom skládal poezii. Jeho způsob života se jeho otci nelíbil natolik, že byl nakonec vyhnán z kmene. Přidal se ke skupině vyděděnců a pokračoval ve svém bujarém divokém životě. Vypráví se, že když se k němu donesla zpráva, že byl jeho otec zavražděn, pronesl legendární dvojverší *Al-jawm chamr wa ghadan 'amr*, v češtině „Dnes ještě víno, tu věc až zítra“, dokončil svou poslední pitku, od té doby se vína ani nedotkl a zbytek života zasvětil pomstě.¹⁶⁷

---

¹⁵⁹ Arberry, J. A. 1957, str. 150.

¹⁶⁰ Oliverius, Jaroslav. 1995, str. 50-51.

¹⁶¹ Irwin, Robert. 2000 str. 7.

¹⁶² Arberry, J. A. 1957, str. 32-33.

¹⁶³ Farrin, Raymond. 2011, str. 1.

¹⁶⁴ Al-Saede, Adhraa Ouda Hussain Salih. Vol. 6, No. 5, 2022, str. 538.

¹⁶⁵ Oliverius, Jaroslav. 1995, str. 51.

¹⁶⁶ Arberry, J. A. 1957, str. 32-33.

¹⁶⁷ Farrin, Raymond. 2011, str. 1.

Legendy o jeho dalších osudech vyprávějí, že uprchl do byzantské říše a strávil nějaký čas v Konstantinopoli. Tam měl mít aféru s byzantskou princeznou, což bylo příčinou jeho nečekaného skonu v roce 540 n. l. Byzantský císař Justiniána, který ho zpočátku podporoval v jeho touze po pomstě a návratu na ztracený královský trůn, s ním vyslal do Arábie oddíl vojska. Když se dozvěděl, o jeho milostném dobrodružství, poslal mu darem otrávené roucho. Dar Imru'u 'l-Qajse dostihl u Ankary a tam, poté co si šat oblékl, zemřel maje pocelém těle hnisavé vředy. Proto je také někdy nazýván „Ten s vředy“ v arabštině *ad-Dhū al-Qarḥa*. vzhledem k jeho osudům mívá také epiteton „Toulavý král“ v arabštině *al-Malik ad-Dallīl*. Podle studie Irfana Shahida se Imru'u 'l-Qajs se vši pravděpodobností snažil dostat do Konstantinopole, aby získal císařovu pomoc. Byzantinci uzavřeli v roce 502 smlouvu s Kindou a v letech 530 a 531 vyslali ke kmeni diplomatickou misi, aby dohodli spojenectví proti Peršanům. Bohužel není jisté, zda Imru'u 'l-Qajs vůbec do Konstantinopole dojel. Byl v Ankaře v roce 542, kdy bylo město zasaženo dýmějovým morem. Tento mor jej postihl a v Ankaře na něj také zemřel.¹⁶⁸

Jeho dramatické osudy se promítají i v jeho dílech. Imru'u 'l-Qajs po sobě zanechal sbírku básní, tzv. *dīwān*. Obsahoval 25 *qaṣīd* a další úryvky. V jeho básních se často objevuje milostná tematika, *ghazal*.¹⁶⁹ Vynikal především v popisech přírody a milostné lyrice. Příběhy o jeho životě vykreslují odvážnou a silnou osobnost mýtických rozměrů.¹⁷⁰ Jako básník se měl zasloužit o zavedení mnoha motivů do arabské poezie a je považován za prvního velkého autora tvořícího v této pevné formě. Jeho předchůdci jsou anonymní, je nicméně pravděpodobné, že i on byl jen pokračovatelem, možná dovršitelem linie ustáleného poetického kontextu a rozvíjel již známá témata. Byl možná prvním, kdo oddělil erotickou předeheru, *naṣīb*, od zbytku ódy.¹⁷¹ Jeho *qaṣīda* ve sbírce *Mu'allaqāt* je pravděpodobně nejznámější básní v arabském jazyce.¹⁷² Tato *qaṣīda* vznikla v básníkově mládí, ještě před vraždou jeho otce. V této básni se totiž neobjevuje téma pomsty, které se vine jako červená nit v jeho pozdějších dílech.¹⁷³

---

¹⁶⁸ Farrin, Raymond. 2011, str. 2.

¹⁶⁹ Oliverius, Jaroslav. 1995, str. 51.

¹⁷⁰ Sumi, Motoyoshi Akiko. 2004, str. 24.

¹⁷¹ Arberry, J. A. 1957, str. 40-41.

¹⁷² Irwin, Robert. 2000 str. 7.

¹⁷³ Farrin, Raymond. 2011, str. 2.

3 Překlad a rozbor pasáží o koních z *qaṣīd* ‘Antara ibn Šaddāda a Imru’u ‘l-Qajse v Mu‘allaqāt

Jak již bylo řečeno mysl předislámského básníka byla naplněna obrazy, koncepty a doktrínami, které sahaly do předislámských dob. Básníci měli svá témata, v nichž opuštěná tábořiště, pouštní zvířata, hvězdy a rostliny poskytovaly mýtická znamení. Tato znamení se odrážela především v jejich poezii.¹⁷⁴ Básníci recitují o svém smutku a stížnostech na neopětovanou lásku v *naṣību*, popis cesty většinou na velbloudovi či občas i koni ve *waṣfu* a dramatickou scénu lovu či boje ve *fachru*.¹⁷⁵ Básník procházel různými stádii nálad během své cesty.

Téma rytířského lovu na koňských zádech je jeden z hlavních arabských poetických motivů. Probíhalo především ve *fachru* ve struktuře tradiční arabské *qaṣīdy*. Kůň je symbolem rychlosti, prosperity, statečnosti, slávy, nesmrtelnosti, štěstí, plodnosti a životní síly. Jedno z jeho pojmenování je v arabštině *chajl* pro jeho hrdost, aroganci či povýšenost v jeho chůzi. Pokud básník vyhrál v souboji s druhým básníkem, byl označován čestným titulem hřebec či mistr básník neboli *fahl*. Opakem tohoto výrazu je *al-chaṣī*^{176.177} Kůň je tedy také symbolem mužnosti, reprodukce a i nesmrtelnosti.¹⁷⁸ V předislámské poezii je možné se setkat s různými názvy, které již v dnešní době neexistují a musejí se dohledávat. Předislámští básníci měli tendenci zdůrazňovat místní názvy, kterých si cenili právě pro jejich schopnost vyvolat vzpomínky na minulé časy.¹⁷⁹

V této práci se nebude dopodrobna rozebírat každá část *qaṣīdy*. Tato kapitola práce se bude především zabývat konkrétními místy, kde se vyskytuje obraz koně. Většinou se nachází v sekci *naṣību* a *waṣfu* – *fachru* a *ṭardījātu*.

3.1 Překlady těchto pasáží

3.2 ‘Antara ibn Šaddād

‘Antara ibn Šaddād je pozoruhodný svou hrdostí a samochválou ve svých verších. Předislámští básníci netrpěli falešnou skromností a vychloubání se bylo jednou z funkcí poezie. Básníci byli hrdinové, pány svého velblouda či koně a meče.

¹⁷⁴ Masarwah, Nader. 2013, Volume 3, Number 7, str. 532

¹⁷⁵ Sumi, Motoyoshi Akiko. 2004, str. 32.

¹⁷⁶ *Al-chaṣī* je vykastrovaný kůň/ vykastrovaný muž, zatímco *fahl* je hřebec.

¹⁷⁷ Sumi, Motoyoshi Akiko. 2004, str. 20-30.

¹⁷⁸ Ibid., 2004, str. 29.

¹⁷⁹ Irwin, Robert. 2000 str. 13.

Jejich verše často recitovaly jejich kmeny, když kmenový válečníci vyráželi do bitvy.¹⁸⁰ Básník měl tendenci utíkat ke svobodě a odklonu od všednosti. Spoléhal se na své city a fantazii.¹⁸¹ Jeho básně byly odrazem jeho osobního zoufalství, lásky, odvahy, hrdinství a vzpoury proti aristokracii. Popis ‘Antara ibn Šaddāda je rozmanitý a realistický. Jeho jazyk je jednoduchý, rytmický a elegantní. Jeho obrazy jsou zdobeny nádhernými a metaforickými motivy. Jeho vyprávění bylo umírněné a slušné. V jeho básních se nenachází žádné obscénnosti.¹⁸²

Stručný popis celé *qaṣīdy*:

Naṣīb je sice tradiční, ale oprošťuje se od plačtivé sentimentality. Svým posluchačům se prezentuje jako udatný bojovník. V jeho podání se snad nejzřetelněji projevuje nesmlouvavost a tvrdost beduínských šarvátek. Své protivníky nepodceňuje, naopak, někdy až s nadsázkou zdůrazňuje jejich kvality, aby tím více vynikly jeho hrdinské kousky. Ve svých kontemplativních verších se nevyhýbá ani úvahám o smrti, ale i té se chce postavit tváří v tvář jako bojovník. Je překvapující, že ‘Antara ibn Šaddād, který bez váhání prolévá krev svých protivníků, dovede skládat tak něžné lyrické verše.¹⁸³

Slovy sira Williema Jonese bylo hlavním cílem tohoto autora v básni označit své vlastní činy a úspěchy. Hlavním tématem této *qaṣīdy* je cesta, která se odvíjí podle tradiční struktury. Básník začíná vzpomínkami na opuštěný pouštní tábor své milé ‘Ably. Představoval si ji a zároveň myslel na den, kdy odešla z tohoto tábora (1-21). Básník se vrací do současnosti a obrací svou pozornost ke svému velbloudovi. Svého velblouda popisuje pomocí „tisíce obrazů“ (22-33). Popis zvířat byl v předislámské poezii běžný. Poté osloví přímo jeho milou ‘Ablu (34) a pro druhou polovinu básně požaduje, aby ho chválila za jeho zásluhy a štědrost (35-42).¹⁸⁴

Tématice jezdeckví se věnují verše (20-21, 43-45, 49, 65-70) a v další části se autor zaměřuje na verše o ochraně jeho válečníků ve válce (46-47, 51-56, 58-64, 71-72).

---

¹⁸⁰ Irwin, Robert. 2000, str. 18.

¹⁸¹ Baharat, Ali Khadir. „The Image of Horse in Antara Poetry“, Journal of Arabic Language and Literature, Vol 2, Issue 3, 2023, str. 77.

¹⁸² Menonimus. „Antara bin Shaddad: *His life and Poetics Career*“, Menomis, 5. 9. 2023, Dostupné 10. 11. 2023. <https://menonimus.org/antara-bin-shaddad-his-life-and-poetic-career/>

¹⁸³ Oliverius, Jaroslav. 1995, str. 59-61.

¹⁸⁴ King Abdulaziz Center for World Culture. 2020, str. 301.

V této části *qaṣīdy* se objevuje právě téma fachru. Poslední řádky (73-75) pravděpodobně odkazují na skutečnou potyčku, ve které porazil tři nepřátele. Tvrdí, že zabil muže jménem Ḍamdam, otce dvou svých protivníků. Báseň končí strohým obrazem tohoto Ḍamdamova těla, které je ponecháno hyenám v poušti. Tato scéna může být zařazena jako symbol válečných hrůz.¹⁸⁵

Části *qaṣīdy* věnující se popisu koně:

Za zmínku určitě stojí i překlad Karla Petráčka, ve kterém se zaměřuje na popis básníkova budoucího koně. Tento kůň se jmenoval *ʿAbdžār*. Jeho matkou byla klisna *Naʿāma*, o jejíchž znamenitosti se vyprávěla přísloví v Nadždu. Jeho otcem byl hřebec *Wāṣil*, po němž toužily všechny kmeny. Slovy Petráčka: „*Jakmile se jezdec ocitl na ʿAbdžarově hřbetě, vzkřikl mu mezi uši, a ten s ním pádil mezi stany jak létající démon nebo chvost padajícího meteoru. Vyrázil a skokem byl na vrcholku blízkého pahorku. Tam si byl jeho pán jist před neštěstím a nebyl v úzkých.... ʿAntara chtěl alespoň zrakem postihnout místa, kam dopadala jeho kopyta, nebo zahlédnout jeho stín. Nepodařilo se mu to však. V mžiku mu zmizel z očí. Zdálo se, že je to letící šíp, že je to blesk, který sjel z nebe. ʿAntara se zastavil. Jeho neklid vzrostl, a to kvůli tomuto hříběti, jež nebylo možné si nezamilovat, zapomněl i na lásku k ʿAble.*“¹⁸⁶

V jeho popisu koně je obsažena ta nejvyšší chvála, která byla udělena zvířeti. Zvláštním aspektem básně je styl, který používá – jemný popis pro přiblížení scény a vynikající obraznost, která vykresluje rozsah a hloubku jeho slov.¹⁸⁷

20.

تَمْسِي وَتُصْبِحُ فَوْقَ ظَهْرٍ وَأَبَيْتُ فَوْقَ سَرَاةِ أَدْهَمَ مُلْجِمٍ

Své dny a noci tráví na polstrovaných podložkách,
a zatímco já jsem na hřbetě nauzděného vraníka.

21.

وَحَشِيِّي سَرَجٌ عَلَى عَيْلِ الشَّوَى نَهْدٍ مَرَاكُلُهُ نَبِيلِ الْمَحْرَمِ

A mou poduškou jest sedlo na velkém koni mohutné kostry, s mohutnými slabinami [tam, kde se pobízí kůň ostruhami] a zaobleným břichem [místo, kde je umístěn podbřišník].

¹⁸⁵ King Abdulaziz Center for World Culture. 2020, str. 301.

¹⁸⁶ Petráček, Karel. „Román o Antarovi; Staroarabská romance“, Odeon, Praha 1968, str. 53-54.

¹⁸⁷ Hausman, Gerald and Loretta Hausman. 2003, str. 214.

43.

هَلَا سَأَلْتَ الْخَيْلَ يَا ابْنَةَ مَالِكٍ إِنْ كُنْتَ جَاهِلَةً بِمَا لَمْ تَعْلَمِي

Nevyptala jsi se koně, Malikova dcero, pokud jsi byla nevědoucí ohledně mého stavu v boji?

44.

إِذْ لَا أَزَالُ عَلَى رِحَالِهِ سَابِحٌ نَهْدٍ تَعَاوَرَةُ الْكِمَاءِ مُكَلِّمٌ

Tak stále zůstávám v sedle [z ovčí kůže] cválajícího koně s mohutnou poraněnou hrudí, na nějž opakovaně útočí a bijí ho pro jeho střídavou snahu i strach.

45.

طُورًا يُجْرِدُ لِلطَّعَانِ وَتَارَةً يَأْوِي إِلَى حَصْدِ الْقِسِيِّ عَرْمَرَمٌ

Tu hotoví se ku zteči na kopí..., tu utíká se k šiku přátel s mocnými luky.

49.

فَشَكَكْتُ بِالرَّمْحِ الْأَصَمِّ ثِيَابَهُ لَيْسَ الْكَرِيمُ عَلَى الْقَنَا بِمُحَرَّمٌ

Svým pevným kopím jsem mu probodl oděv, ani [ten] štědrý není před kopím uchráněn.

Je možné, že se v tomto verši mluví o koni.

65.

لَمَّا رَأَيْتُ الْقَوْمَ أَقْبَلَ جَمْعُهُمْ يَتَذَامِرُونَ كَرَرْتُ غَيْرَ مُدْمَمٌ

Vida ty lidi, jak se všichni přiblížili křičíce, zaútočil jsem bez otálení.

66.

يَدْعُونَ عَنَتَرَ وَالرِّمَاحُ كَأَنَّهَا أَشْطَانُ بَنَرٍ فِي لَبَانِ الْأَدْهَمِ

Zvou mě 'Antarou. A oštěpy jsou jako lana studniční v hrudi vraníkově.

67.

مَا زِلْتُ أَرْمِيهِمْ بِثُغْرَةِ نَحْرِهِ وَلَبَانِهِ حَتَّى تَسْرَبَ بِلَ بِالْدَمِ

Neustále na ně útočím hrudí [svého koně], až se jeho hrud' pokryje krví.

68.

فَأَزُورَ مِنْ وَقَعِ الْقَنَا بِلْبَانِهِ وَشَكَا إِلَيَّ بِعَبْرَةٍ وَتَحَمُّمٍ

[Kůň] zavrával pod úderem kopí do jeho hrudi, a [kůň] zanaříkal ke mně svým ržáním a řehtáním.

69.

لَوْ كَانَ يَدْرِي مَا الْمُحَاوَرَةُ أَشْتَكَى وَلَكَانَ لَوْ عَلِمَ الْكَلَامَ مُكَلِّمِي

Kdyby byl znalý řeči, jistě by si postěžoval a mluvil by semnou, kdyby věděl, co je řeč.

71.

وَالْخَيْلُ تَفْتَحِمُ الْخَبَارَ عَوَابِسًا مِنْ بَيْنِ شَيْطَمَةٍ وَأَخْرَ شَيْظَمٍ

Se zachmuřenými tvářemi se koně vrhají do rozměklé země, koně i klisny jsou vysoké.

Na začátku *našibu* ve verši 20., již zmiňuje svého koně. V tomto verši se básník srovnává s ‘Abloy a nachází mezi nimi velký rozdíl: ona si užívá pohodlí a on snáší útrapy cestování a válek.¹⁸⁸ ‘Antara ibn Šaddād byl rytířem, který musel trávit čas v sedle svého věrného vraníka. Jeho kůň může mít tuto barvu i z důvodu barvy ‘Antarovy kůže. Mohl chtít někoho, kdo mu bude podobný. Jeho kůň byl válečným koněm. Během nájezdů se využívalo nauzdění pro lepší ovládnutí koně.

Ve verši 21., básník popisuje svého koně. Ve svém popisu koně přeháněl v jeho vnějším obrazu.¹⁸⁹ Ve svém obrazu koně se snaží vyzdvihnout největší pochvaly na svého koně. Jeho kůň byl odvážný a statečný stejně jako jeho rytíř. Má mohutnou kostru, končetiny a slabiny. Jeho břicho je zaoblené. Jeho hrud’ je silná a odolává útokům nepřítele. Jeho kůň byl společníkem, svědkem, bojovníkem a i přítelem.¹⁹⁰

Ve verši 43., se ptá ‘Ably, jestli se na něj neptala u jeho koně. Jestli jí kůň nevypověděl o jejich dobrodružstvích a o hrdinských činech. Jeho kůň je nejenom svědkem těchto událostí, ale i pomocníkem pro získání úlovku a ochranitelem před zlými nepřáteli. ‘Antara ztotožňuje ‘Abloy s koněm, protože koně možná miloval více než ji.¹⁹¹

¹⁸⁸ Baharat, Ali Khadir. Vol 2, Issue 3, 2023, str. 85.

¹⁸⁹ Ibid., 2023, str. 78.

¹⁹⁰ Ad-Dīka, Muḥammad Sārī. Šūrāt al-Ḥiṣānu bajna Imru’u ’l-Qajse wa ‘Antara ibn Šaddāda, Filasṭīna: Džāmi‘ at Filasṭīn, 2020, str. 138.

¹⁹¹ Baharat, Ali Khadir. Vol 2, Issue 3, 2023, str. 84.

Ve 44. verši máme opět další obraz koně, tak jak ho viděl jeho jezdec. ‘Antara ibn Šaddād popsal svého vojenského a jezdeckého koně jako velmi rychlé zvíře. Nezalekne se ani ran, které mu způsobují jeho protivníci. Kůň je zároveň ochráncem svého jezdce. Stavěl se vůči nepřátelům hrudí. Bránil svého jezdce před útoky kopím. Má mnoho vlastností jako je odolnost, vytrvalost, neoblomnost a síla. Za svého jezdce by bojoval do posledních sil.

V dalších verších, tedy 45., 49., 65. a 66., se věnují boji proti nepřátelům. Ve svých epických verších líčí urputné bitvy na hřbetu svého koně.¹⁹² Kůň bojoval společně se svým rytířem proti nepřátelům. Kůň byl zbraní pro svého jezdce stejně jako kopí pro jeho nepřátelé. ‘Antara ibn Šaddād ani jeho kůň se nezalekli a pokračovali. Bojovali společně proti jejich nepřátelům. Jeho kůň byl bodnut kopím a měl mnoho ran na své mohutné hrudí. I když byl zbrcen krví svou i soupeřů, tak neustoupil a ani neutekl. V 66. verši, kde se uvádí „Zvou mě ‘Antarou a oštěpy jsou jako lana studniční v hrudi vraníkově“ je použita metafora. V tehdejší době si každá rodina vlastnila lano s vědrem do studny. Rodiny se snažily načerpat čistou vodu, a tak do jedné studny bylo občas vhozeno více lan a jejich počet se musel kontrolovat. Básník využil tuto scénu k popisu toho, jak desítky oštěpů letí na hrud’ jeho koně jako když se lana hází do studny.¹⁹³

Ve verších 67.-69., kůň bojoval za svého rytíře. V zoufalé snaze dostat svého pána do bezpečí jako správný rytíř a bojovník. Jeho kůň byl stejně statečný jako jeho pán. Hrdina a kůň střídají role obrany a útoku. Někdy ho chrání ‘Antara sám a někdy to přebírá za něj jeho kůň. Střídáním rolí vytvořili nepropustný val a opevněný štít tváří tvář útokům.¹⁹⁴ Oba čekají na svůj osud. Jestli přežijí lsti a útoky svých nepřátel. Tyto řádky jsou věnovány jeho koni. Objevuje se silná personifikace a autor tady čtenářům zobrazuje koně jako by byl také bojovníkem v bitvě – scény jsou popisovány způsobem, který přiměje člověka sympatizovat s koněm, jako by sympatizoval s bližním, s bytostí. Básník se věnuje emocím a lidským vlastnostem u svého koně. ‘Antara ibn Šaddād se díval na svého koně prostřednictvím svých emocí a smyslů. Tyto pocity a emoce zahrnul i do obrazu koně.¹⁹⁵ Po dlouhé době strávené ve vzájemné společnosti došlo ke vzájemnému propojení mezi koněm a jezdcem. Měli silné pouto a dokázali se mezi sebou dorozumět, aniž by k tomu bylo potřebovala slov.

---

¹⁹² Baharat, Ali Khadir. Vol 2, Issue 3, 2023, str. 78.

¹⁹³ Ad-Dīka, Muḥammad Sārī. 2020, str. 138.

¹⁹⁴ Baharat, Ali Khadir. Vol 2, Issue 3, 2023, str. 84.

¹⁹⁵ Ibid., 2023, str. 77.

Je mezi nimi silná důvěra a jako by došlo k vzájemnému propojení duší – jeden je součástí toho druhého.¹⁹⁶ Autor přiměl svého koně mluvit „sice za pomoci neverbální komunikace“ jako člověk, což v mýtické perspektivě znamenalo překlenout propast mezi koněm a lidmi. Udělal ze svého koně partnera ve společné komunikaci.¹⁹⁷ V básnickové poezii je možné vidět jezdce, který je vlídný ke svému koni, zatímco si kůň stěžuje na zuřivost bitvy.¹⁹⁸ Kůň se po zasažení kopím podíval na svého jezdce a řehtáním si chtěl postěžovat svému pánovi. Avšak ne kvůli bolesti, ale kvůli jeho slabosti. Kdyby byl schopen mluvit, tak by pravděpodobně hovořil o svých ranách a slabosti.¹⁹⁹ Jeho kůň se nikdy nevzdává, i když je unaven po boji a běží dál ať je pod jeho nohama či kolem něj cokoliv. Díky intenzivnímu spojení mezi jezdce a koněm zmiňuje rány, které jeho kůň utrpěl od kopí a oštěpů nepřítele v jeho verších.²⁰⁰

V posledním verši 71., opět poukazuje na pociťování bolesti a smutku, tedy vlastností, které mají i lidé. Koně jsou zachmuření a unavení z námahy, která je postihla. Vytvořil z koně bytost, která cítí bolest a chmuří se nad svým osudem.²⁰¹ Prostřednictvím básně je možné si všimnout, že pro autora je kůň důležitější než člověk. Kůň dostal status rytíře, který zná a uznává sílu a odvahu svého jezdce v boji.²⁰²

3.3 *Imru'u 'l-Qajs*

Imru'u 'l-Qajs popisoval realitu pomocí symbolů, které odrážejí cestu života, prvky mentálních a fyzických pocitů prostřednictvím faktů a spojování symbolů se společností.²⁰³ Od svého prvního představení se jeho *qašīda* těšila téměř všeobecnému uznání a měla obrovský dopad na společnost. Podle A. J. Arberryho: „*Muži si cenili veršů, které [Imru'u 'l-Qajs] pronesl, a předávaly se z úst do úst.*“ Mnoho z jeho frází se stalo univerzálními příslovími. Lze také říci, že jeho *qašīda* je zároveň nejvlivnější, nejslavnější a nejobdivovanější básní v celé arabské literatuře.²⁰⁴ Ačkoli je tato báseň jednou z nejznámějších a nejobdivovanějších básní v arabském jazyce, tak se našli i její odpůrci.

---

¹⁹⁶ Ad-Dīka, Muḥammad Sārī. 2020. str. 134.

¹⁹⁷ Baharat, Ali Khadir. Vol 2, Issue 3, 2023, str. 78.

¹⁹⁸ Ibid., 2023, str. 78.

¹⁹⁹ Ad-Dīka, Muḥammad Sārī. 2020, str. 138-139.

²⁰⁰ Baharat, Ali Khadir. Vol. 2, Issue 3, 2023, str. 81-82.

²⁰¹ Ibid., 2023, str. 86.

²⁰² Ibid., 2023, str. 80-83.

²⁰³ Masarwah, Nader. July 2013, Volume 3, Number 7, str. 534.

²⁰⁴ Farrin, Raymond. 2011, str. 3.

Literární teoretik al-Baqillānī prohlásil, že: „*Tato báseň je plná směšných nevěrohodností a odporných rysů, které vyděsí ucho, vyděsí srdce a zatěžují jazyk.*“²⁰⁵

Stručný popis celé *qašīdy*:

Tato *qašīda* má dohromady asi osmdesát veršů a je tematicky rozdělená:

- a) *našīb* – vzpomínky na drahou osobu u opuštěného tábořiště
- b) *wasf* – popis romantických, milostných a erotických dobrodružství, popis noci, popis pustých údolí a vytí vlků, popis koně, lovu, popis blesku, deště a přívalu vod²⁰⁶

Popis cesty je většinou náročná část výkladu v *qašīdě*. Básník během své cesty vyloženě poukazuje na svou výdrž při své cestě. Básníkův smysl pro přírodu a jeho násilí je živé a konkrétní. V této básni není úplně jasný konec. Velká část výkladu této básně jsou dohady.²⁰⁷

Imru'ū 'l-Qajs začíná svůj *našīb* (1-6) zcela tradičně tím, že osloví dva společníky.²⁰⁸ Tento *našīb* začíná v pouštním kempu. „Zastavte se přátelé oba“ – vyvozuje se, že básník oslovuje dva spolucestující, i když je jen možné, že mluví sám k sobě a ke koni či meči.²⁰⁹ Informuje je, že jeho láska s 'Umm Džundāb²¹⁰ hořce skončila. Tento rozhovor otevírá téma celého *našību* – a to je jeho odloučení.²¹¹ Tato *qašīda* obsahuje milostný a erotický úvod neboli *našīb ghazalī*. Imru'ū 'l-Qajs byl proslulý svými erotickými verši o schůzkách s různými ženami. Kombinoval lyrické verše společně s šokující a hravou erotikou. Všechny tyto schůzky byly skandální, šokující a nezákonné (7-22).

Další část se zabývá popisem milované osoby neboli *wasf al-maḥbūba* (23-43). Básník začíná své vyprávění o tom, jak vyláká svou milou z jejího stanu, ale potom je jeho vyprávění rozšířeno o fyzický popis jeho milované.²¹² Podle textu Irwina Roberta je těžké

²⁰⁵ Irwin, Robert. 2000 str. 13.

²⁰⁶ Oliverius, Jaroslav. 1995, str. 51.

²⁰⁷ Irwin, Robert. 2000 str. 13.

²⁰⁸ Sumi, Motoyoshi Akiko. 2004, str. 41.

²⁰⁹ Irwin Robert. 2000, str. 13.

²¹⁰ V poetickém textu není žádný náznak, že 'Umm Džundāb je manželkou básníka.

²¹¹ Sumi, Motoyoshi Akiko. 2004, str. 41.

²¹² King Abdulaziz Center for World Culture. 2020, str. 43-69.

řící, kde *našīb* skončil, ale úsek cesty začíná 44. veršem, který začíná: „Mnoho noci jako vlnící se moře spustilo své závoje přese mě...“.²¹³

Touto částí začíná popisem noci neboli *wašf al-lajla* (44-51). Jedná se o známou noční pasáž, která líčila básníkovu bezútěšnost či psychickou paralýzu jako zdánlivě nekonečnou noc, v níž se zastavil čas. Noc se mění na den a básník vyráží ráno na lov na svém koni (52-69). Především fráze „Snad vyrazím zjitra“, *wa qad 'aghtadī*, která později uváděla nejednu loveckou báseň.

V této části málokdy mluví o sobě – nepoužívá *ich* formu, ale *wir* formu. Popisuje společně s ním i svého koně, který občas přebírá vůdčí roli oproti básníkovi. V této části se objevuje i téma *fachru*.²¹⁴ Ve *fachru* se básník pokouší poukazovat na mužnost, slávu, udatnost a plodnost – prostřednictvím živého popisu rytířské lovecké scény.²¹⁵ Poslední část se zabývá tématem bouře (70-81), kde básník je především pozorovatelem této události.²¹⁶

Části *qašīdy* věnující se popisu koně:

Před analýzou části *qašīdy* věnující se popisu koně je vhodné podívat se i na to, proč vlastně tato *qašīda* vznikla. Tato báseň nebyla zjevně míněna jako dar mecenášovi. Clinton Baileye poznamenal, že taková báseň „je složená bud' proto, aby zprostředkovala důležité informace, anebo aby sloužila jako osvobození od hlubokého, emocionálního a osobního zážitku“. Další možností je, že tato óda byla složena z touhy po osobním vyjádření.²¹⁷

Tato pasáž o koni může být definována jako sebechvála neboli *fachr*, kromě toho, že se jedná o popis neboli *wašf*. Vychvalováním svého zvířete pro jeho přitažlivost, iniciativu a odvahu, také nepřímo vychvaluje sám sebe jako vlastníka stejných vlastností. Celkově se však osobnost básníka v této části neustále zmenšuje, zatímco postava koně se postupně zvětšuje.²¹⁸

Imru'ū 'l-Qajs měl lásku ke koním a velkou vášeň pro jejich popisování a zobrazování.

---

²¹³ Irwin, Robert. 2000, str. 13.

²¹⁴ King Abdulaziz Center for World Culture. 2020, str. 69-82.

²¹⁵ Sumi, Motoyoshi Akiko. 2004, str. 41.

²¹⁶ King Abdulaziz Center for World Culture. 2020, str. 81.

²¹⁷ Farrin, Raymond. 2011, str. 4.

²¹⁸ Ibid., 2011, str. 18.

Ukazuje je během lovu, vypráví o jejich výkonech, ukazuje jejich hrdinství a přeměňuje je v nádherné obrazy. Jeho básně ukazují zobrazení, přirovnání, metafory, obrazy a básníkovu fantazii.

Ve svých básních poukazoval na svou odvalu, rytířství, jeho dovednosti v jízdě na koni a lovu zvířat. Toto všechno recitoval ve svých verších publiku.²¹⁹

52.

وَقَدْ أَغْتَدِي وَالطَّيْرُ فِي وَكُنَاتِهَا   بِمُنْجَرِدٍ قَيْدِ الْأَوَابِدِ هَيْكَلِ

Snad vyrazím zjitra, když jsou ptáci ve svých hnízdech.

Na krátkosrstém [koni] robustní kostry.

53.

مَكْرٍ مَفْرٍ مُقْبِلٍ مُدْبِرٍ مَعَا   كَجُلُودِ صَخْرٍ حَطَّةِ السَّيْلِ مِنْ عَلِ

Útočícím a zároveň ustupujícím jako balvan ze skály sebraný vodním přívalem z výšin.

54.

كُمَيْتٍ يَزِلُّ اللَّبْدُ عَنْ حَالِ مَنْتِهِ   كَمَا زَلَّتِ الصَّفْوَاءُ بِالْمُنْتَزَلِ

Tmavý hnědák: hřiva mu splývá z pevných zad,

jako když sklouzává po hladkém kameni.

55.

عَلَى الدَّبْلِ جِيَّاشٍ كَأَنَّ اهْتِزَامَهُ   إِذَا جَاشَ فِيهِ حَمِيَهُ عَلِيُّ مِرْجَلِ

Ačkoliv je štíhlý, tak je bujný,

jeho frkání při hře jeho žáru je podobné klokotání kotle.

56.

مَسَحَ إِذَا مَا السَّابِحَاتُ عَلَى الْوَنَى   أَثْرَنَ الْغُبَارَ بِالْكَدِيدِ الْمُرْكَلِ

[Jezdec] určuje svému koni, jak pokračovat v rychlém běhu, když ostatní už běží hodiny [běží, jako by plavali] a unaví se na tvrdé udusané zemi.

²¹⁹ Ad-Dīka, Muḥammad Sārī. 2020, str. 132.

57.

يَزُلُّ الْغُلَامُ الْخِفُّ عَنْ صَهَوَاتِهِ وَيُلْوِي بِأَثْوَابِ الْعَنِيفِ الْمُتَقَلِّ

Lehký chlapec [mu] sklouzne ze zad [a neudrží se na něm],
Zatímco těžkému a striktnímu [jezdci] rozevlává šatstvo (jezdci, který umí koně zkrotit a ovládat).

58.

دَرِيرٌ كَخَدْرُوفِ الْوَلِيدِ أَمْرَهُ تَتَابَعُ كَفَيْهِ بِخَيْطِ مُوَصَّلِ

Prudký jako chlapcův kámen [v praku] obepnutý jeho dlaněmi ovinutý provazem.

59.

لَهُ أَيُّطَلَا ظَبْيِي وَسَاقًا نَعَامَةً وَإِرْحَاءُ سِرْحَانٍ وَتَقْرِيْبُ تَنْفُلِ

Má dva boky gazely,
a má dvě [krátké a silné] nohy pštrosa,
a běhá jako vlk,
a skáče jako liška.

60.

صَلِيْعٌ إِذَا اسْتَدْبَرْتَهُ سَدَّ فَرْجَهُ بِضَافٍ فَوْقَ الْأَرْضِ لَيْسَ بِأَعَزَلِ

Má pevná žebra, když se na něj podíváš zezadu, [ocas] zakrývá štěrbinu,
splývá těsně nad zem a není do strany (křivý).

61.

كَأَنَّ عَلَى الْمَتْنَيْنِ مِنْهُ إِذَا انْتَحَى مَدَاكَ عَرُوسٍ أَوْ صَلَايَةَ حَنْظَلِ

Jeho boky jsou pevné, když se o ně opřeš jako kámen, na kterém nevěsta roztírá vonné byliny, nebo kamenná podložka, na které se mělní kolokvinta.²²⁰

62.

كَأَنَّ دِمَاءَ الْهَادِيَاتِ بِنَحْرِهِ عَصَارَةٌ حِنَاءٍ بِشَيْبِ مَرْجَلِ

Jako by na jeho krku zepředu byla krev vůdců [stáda], jako vymačkaná šťáva z heny na rozčesaných šedinách.

²²⁰ Kolokvinta je druh hořké okurky.

63.

فَعَنَّ لَنَا سِرْبٌ كَأَنَّ نِعَاجَهُ   عَدَارَى دَوَارٍ فِي مَلَأٍ مُدْبِلٍ

Tu stálo nám v cestě stádo jako by dobytčata byly panny v dlouhých šatech kroužící kolem Duwāru.²²¹

65.

فَأَلْحَقْنَا بِالْهَادِيَاتِ وَدُونَهُ   جَوَاحِرُهَا فِي صِرَّةٍ لَمْ تَزِيلِ

A dostihli jsme ty přední [ve stádu],
zanechávající ty zadní za sebou.

66.

فَعَادَى عِدَاءَ بَيْنِ ثَوْرٍ وَنَعَجَةٍ   دِرَاكًا وَلَمْ يَنْضَحْ بِمَاءٍ فَيُغْسِلِ

Soupeřil s býkem, dobytčetem, s jedním po druhém,
aniž se zbrotil a zalil [potem] .

68.

وَرُحْنَا يَكَادُ الطَّرْفُ يَفْصُرُ دُونَهُ   مَتَى مَا تَرَقَّ الْعَيْنُ فِيهِ تَسَقَّلِ

Když se pohlédne na koně, jest lépe neprodlévat pohledem,
aby se mu nezáviděla jeho krása.

69.

فَبَاتَ عَلَيْهِ سَرْجُهُ وَلِجَامُهُ   وَبَاتَ بَعَيْنِي قَائِمًا مُرْسَلِ

Celou noc zůstal osedlán a nauzděn [na sobě] a celou noc zůstal mně na očích vstoje
k odeslání. Tj. byl připraven k odjezdu do boje či na cestu.

Začátek hlavního tématu tedy popis a obraz koně se objevuje veršem 52., kdy dochází k tomu, že noc z předchozího verše se přelévá do časného rána. Tento verš se začíná věnovat básníkovu koni.²²² Básník naprosto obdivuje svého koně, kterého se snaží vyobrazit v dokonalém a ideálním obraze ze všech jeho hledisek.

---

²²¹Duwar odkazuje na pohanské modly, kolem kterých bylo zvykem chodit. Duwārské panny pravděpodobně navštěvovaly svatyně těchto idolů. Staroarabské božstvo, ke kterému se uskutečňovala posvátná pouť při nemožnosti navštívit Ka'abu. Podle druhé verze modla, která byla výlučně ženským božstvem.

²²² Farrin, Raymond. 2011, str. 17.

Prostřednictvím harmonie mezi vnějším vzhledem a vlastnostmi tohoto koně. Tyto vlastnosti jsou reprezentovány v podobě rychlosti, inteligence a trpělivosti.²²³

Básník začíná popis svého ideálního koně za pomoci nápadných linií. Na rozdíl od klidných ptáků v hnízdech je kůň prudký/ silný/ energický a nenechá se spoutat.²²⁴ Siddīq zdůrazňuje verš 52, kdy se básník brzy ráno vydá na cestu, on je hybatelem akce, tím, kdo odjíždí se svým koněm. O jedenáct řádků se role změní a kůň přebírá vedení od básníka. Vyrazí s básníkem mezi přední vůdce ještě předtím, než společně zaútočí na stádo. I básník se zaslouží o uznání za to, že se aktivně podílel na zabíjení a zásoboval svůj oddíl dostatkem potravy. Kůň je v tomto lovu tím hrdinou. Večer kůň v básníkově popisu vzrostl natolik, že ho oko jen stěží pojme. Básník se mezitím vůbec v popisu neobjevuje.²²⁵

Ohromující a neutuchající energie a intenzita, která je ztělesněná v jeho koni je zachycena ve čtyřech hlavních slovech – *mikarrin*, *mifarrin*, *muqbilin* a *mudbirin* ve verši 53.²²⁶ Kůň je navíc tak rychlý, že dělá více věcí najednou, je útočící a zároveň ustupující několikrát za sebou. Básník se snaží vyjádřit, že v kombinaci s rychlostí se kůň vrhne na zvířata, která pronásleduje, silou balvanu vrženého proudem.²²⁷ Básník přirovnával pevnost jeho těla ke skále. Zmiňuje i přirovnání k vodě, což voda je oslavována a ceněna v tehdejší době. Pravděpodobně tak byl ceněn i kůň.²²⁸

Ve verši 54., nalezneme jeho barvu a popis jeho krás. Jeho barva je tmavě hnědá – hnědá, která přechází v černou. Jeho srst je hladká a má dlouhou hřívu, která mu splývá ze zad a klouže jako by sklouzávala po hladkém kameni.

Ve verších 55., 56., 57. a 58. je možné nalézt vlastnosti a vnitřní obraz koně. Mezi koňmi je nejsilnější. Následující řádky nabízí další důkazy o zdatnosti a síle tohoto koně. Tento kůň je obdařen mužskými rysy a vlastnostmi – štíhlý, rychlý, silný a temperamentní. Jeho kůň má rychlý běh. Jeho cval vypadá jako by plaval ve vzduchu, aniž by vířil prach tvrdé udusané země. I když je štíhlý, tak je temperamentní a bujný. Jeho jezdec se nemusí snažit v pobízení, protože jeho kůň se podobá klokotání kotle – bublá to v něm a vaří.

---

²²³ Ad-Dīka, Muḥammad Sārī. 2020. str. 132.

²²⁴ Farrin, Raymond. 2011, str. 17.

²²⁵ Ibid., str. 18.

²²⁶ King Abdulaziz Center for World Culture. 2020, str. 71.

²²⁷ Farrin, Raymond. 2011, str. 17.

²²⁸ Baharat, Ali Khadir. Vol 2, Issue 3, 2023, str. 80-83.

Lehký chlapec kvůli extrémní rychlosti padá z jeho zad, zatímco těžké šaty rytíře odlétají, protože je pevně na jeho zádech a přilnul k němu.²²⁹ Tento kůň je nezkrotný a silný. Jen silný jezdec si s ním poradí. Jeho rychlost a prudkost pohybu je jako chlapcův kámen v jeho praku.

Mezi liniemi, které byly tradičně vyzdvihovány pro zvláštní chválu, je verš 59, který popisuje boky, nohy koně a způsob běhu a skoku.²³⁰ Vykresluje čtyři obrázky koně – jeho kůň je štíhlý jako antilopa, s tenkými boky, má dvě krátké a silné pštrosí nohy. Běží po zemi jako vyděšený vlk a skáče jako liška. Qudāma ibn Dža'fār byl nadšený tímto zpracováním čtyř přirovnání v jedné řadě a tento verš považoval za jeden z nejlepších příkladů obrazového popisu. Kromě básnickovy technické brilantnosti může tento řádek také naznačovat efekt, který se básník snažil vyvolat ve svých posluchačích.²³¹ Jeho posluchači museli být dobře obeznámeni s arabským koněm, aby si mohli snadno dokázat představit koně jakkoli byl jedinečný.²³² Básník ztěžuje akt vytváření obrazu koně u svého publika. Pro každou část těla nebo typ pohybu si musí posluchač vzpomenout na jiné pouštní zvíře a jeho příslušnou část nebo pohyb přenést na koně. Z těchto nesourodých prvků musí posluchač sestavit koňskou figuru. Prostřednictvím básnickova popisu koně, někdy náhlého a překvapivého a jindy psychicky náročného si básník vynucuje soustředění a přibližuje posluchače ke svému zvířeti. Umožňuje skutečně vidět dlouhý ocas, cítit jeho pevná záda či poznat vzrušení z jízdy na něm.²³³

Ve verších 60., 61., 62., 65. a 66. básník opět poukazuje na vnější krásu svého koně. Jeho záda jsou pevná jako pevný kámen, na kterém nevěsta roztírá vonné byliny či kamenná podložka, na které se mělní kolokvinta. Jeho kůň byl také silný a nebojácný podle krve na hrudi a krku. Nebál se předbíhat dobytek a ani bojovat se svými nepřáteli. Bojoval s nimi, aniž by se zapotil. Toto je znakem jeho vytrvalosti a práce s ním. Imru'u 'l-Qajs také poukazuje na krásu svého koně v průběhu celé básně. Na jeho krásné linie těla. Ve verši 68., nechce, aby se koni záviděla jeho krása.

---

²²⁹ Ad-Dīka, Muḥammad Sārī. 2020, str. 133.

²³⁰ Farrin, Raymond. 2011, str. 17.

²³¹ Umělecká technika prezentace běžných věcí publiku neznámým či zvláštním způsobem, aby mohli získat nové perspektivy a vidět svět jinak.

²³² Farrin, Raymond. 2011, str. 17.

²³³ Ibid., 2011, str. 18.

Zároveň svého koně přirovnává ke všemu, co je mocné a plné síly – dešť, tvrdý kámen, vroucí kotel či dětská hračka – prak. Lov přímorožců obsahuje náznaky oběti a rituálu, protože krev zvěře je přirovnána k heně a stádo k průvodu panen.

Pasáž končí poetickým honem a uvázaným koněm pod bedlivým okem svého pána po celou noc.²³⁴ V následujících verších přichází bouře a může se zdát, že kůň hraje roli v přinášení deště a je to známka jeho důležitosti.²³⁵ Verš 69., vrací časovou soustavu zpět do noci a signalizuje tak konec této části. Stetkevych poukazuje na to, že v předchozích popisech koně básník podprahově připravuje své posluchače na bouři opakovaným spojováním zvířete s vodou. Kůň se v síle shoduje s balvanem vrženým dravým proudem či v hladkosti kamene, po kterém teče voda. Kůň v pohybu plyne a je rychlý a plynoucí (53, 54, 56). Tato óda se uzavírá bouří a je známá pro své drama.²³⁶

4 Srovnání pohledu a uměleckých prostředků obou vybraných autorů ve vztahu ke koni

Každý z básníků se snažil vykreslit ideální obraz svého koně a snažil se jej vyobrazit v nejlepší a nejkrásnější podobě a nejuplnějším obrazu. Ve svých verších chtěli vystihnout ten nejlepší popis svých koní. Čerpali inspiraci z toho, co jejich oči a smysly zaregistrovaly. V jejich zobrazování jim napomáhala i jejich fantazie.

Básníci	
‘Antara ibn Šaddād	Imru’u ’l-Qajs
<ul style="list-style-type: none"> • Špatné postavení – otrok • Hrdina a bojovník • Láska k ‘Able • Neuznávaný otcem kvůli jeho původu • Až na základě svých činů získal své postavení • Údajně zemřel v sedle svého koně 	<ul style="list-style-type: none"> • Dobré postavení – z dobré královské rodiny • Hrdina a lovec • Zhýralý život, alkohol • Láska k ženám • Neuznávaný otcem z důvodu jeho života a lásce k poezii – vyhnán z kmene • Po zavraždění jeho otce touha po pomstě • Jeho vyobrazení koně je vyobrazením jeho samého

²³⁴ King Abdulaziz Center for World Culture. 2020, str. 71.

²³⁵ Baharat, Ali Khadir. Vol 2, Issue 3, 2023, str. 82.

²³⁶ Farrin, Raymond. 2011, str. 19-20.

‘Antara ibn Šaddād a jeho postavení v počátcích nebylo silné. Byl otrokem. Svě postavení si musel získat. Jeho začátky nebyly jednoduché. Nejenom že jeho otec ho neuznával, ale ani ostatní členové kmene. Jeho největší láskou byla ‘Abla, kterou chtěl získat a stejně tak i své postavení. Díky svým hrdinským činům si vydobyl svou slávu a obdiv. Jeho kůň mu byl společníkem, přítelem a sdíleli společně útrapy na společné cestě, válkách či nájezdech. Trávili spolu spoustu času a došlo mezi nimi k vzájemnému poutu díky neverbální komunikaci. Údajně i zemřel v sedle svého koně jako správný bojovník a rytíř své doby.

Imru’u ’l-Qajs byl naopak mladým mužem, který měl prominentní společenské postavení. Byl znám svou láskou k ženám, poezii a alkoholu. Jeho otec neuznával jeho záliby a později svého syna vyhnal z kmene. Zároveň uměl využít svých vlastností v podobě inteligence, bystrého ducha, eleganci, obratnosti, krásy osobnosti a předvídatosti. Všechny vyjmenované vlastnosti předával i svému koni. Kůň je z jeho pohledu jen zvíře, které mu má sloužit a prostředek k přinášení zábavy a potěšení.

Každý z básníků však ke svému popisu koně přidal i část své osobnosti a své vlastnosti – vlastní vyjádření svojí osobnosti, svoji osobní a sociální situaci, své naděje a čeho chce dosáhnout či o co usiluje.²³⁷

Obraz koně		
	‘Antara ibn Šaddād	Imru’u ’l-Qajs
Barva:	<ul style="list-style-type: none"> • Vraník (černá barva) 	<ul style="list-style-type: none"> • Tmavý hnědák (hnědá barva, která přechází do černé)
Využití koně:	<ul style="list-style-type: none"> • Válečný – bojový kůň + nauzděný 	<ul style="list-style-type: none"> • Lovecký kůň – štíhlý, pevný, krátkosrstý, nepotící se během běhu – zvyklý běhat a předběhnout zvěř a dobytek
Obraz koně – vnější:	<ul style="list-style-type: none"> • Velký kůň – mohutná kostra, končetiny, slabiny a hrud’ 	<ul style="list-style-type: none"> • Velký kůň • Krása • Krásná a hladká srst,

²³⁷Ad-Dīka, Muḥammad Sārī, 2020, str. 141-142.

	<ul style="list-style-type: none"> • Zaoblené břicho 	<p>hřívá a dlouhý ocas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pevná záda • štíhlý, ale pevný • Boky podobné gazelím • Dvě krátké a silné nohy podobné pštrosím
Obraz koně – vnitřní:	<ul style="list-style-type: none"> • Dobré srdce – bránil by svého majitele do posledního dechu • Spojení koně a jeho jezdce • Oddaný svému majiteli • Statečný • Neoblomný • Umíněný • Bojovný • Silný 	<ul style="list-style-type: none"> • Bojovný • Temperamentní • Nezkrotný • Spolupráce jen se zkušeným jezdcem • Prudký • Silný
Schopnosti:	<ul style="list-style-type: none"> • Síla • Nebojácnost • Rychlost • Obratnost v boji • Ctižádost 	<ul style="list-style-type: none"> • Síla • Nebojácnost • Rychlost • Obratnost v lovu • Bystrý duch • Elegance • Obratnost • Předvídavost • Využití inteligence při lovu • Aktivita
Pohyb:	<ul style="list-style-type: none"> • Rychlý • Vytrvalý • Cválá, i když je 	<ul style="list-style-type: none"> • Běhá jako vlk • Skáče jako liška

	unavený	<ul style="list-style-type: none"> • Rychlý a vytrvalý • Divoký • Spojitost s vodou – běhá, jako by plaval a jeho nohy se nedotýkaly země
Vztah jezdce a koně:	<ul style="list-style-type: none"> • Přítel • Společník • Svědek jeho činů • Rytíř jako jeho jezdec • Bojovník • Propojenost mezi jezdce a koněm • Jezdec vnímá, jak se jeho kůň cítí bez použití slov • Zároveň jistá spojitost mezi černou barvou mezi nimi – jezdec byl černoch a jeho kůň byl vraník 	<ul style="list-style-type: none"> • Majiteli na jeho koni záleželo • Popis především jeho vnějších vlastností • Temperamentní • Připravenost • Tento popis koně může být brán jako popis samotného básníka • Výměna důležitosti – básník ustupuje a do popředí vystupuje jeho kůň
Komunikace a vztah mezi jezdce a koněm:	<ul style="list-style-type: none"> • Neverbální komunikace -> přátelství • Řehtání a ržání 	<ul style="list-style-type: none"> • Není zmínka -> jako krásné a velmi dovedné jízdni zvíře, které mu způsobovalo potěšení

Oba tito básníci se zaměřují na své koně z jiného úhlu pohledu a využití. ‘Antarův kůň je bojovník a pomáhá mu během bitev či nájezdů. V jeho obrazu vidíme jeho nejlepšího koně. Tento kůň nebyl jenom bojovníkem, ale i společníkem a přítelem. Tento kůň s ním „konverzuje“ na základě neverbální komunikace a jeho ržání. Stěžuje si na své starosti a bolesti. Snaží se s ním sdílet své pocity. ‘Antarův kůň je součástí jeho samého. Tento kůň může ve skutečnosti symbolizovat ‘Antaru právě v podobě otroka. Je vrhán do bitev stejně jako ‘Antara, kde musí bojovat a i trpět.

Zároveň oba mají stejnou barvu a svým způsobem jsou oba „otroky“. Jejich dlouhodobé soužití mezi nimi vytvořilo vzájemné pouto. Došlo ke společnému porozumění, které přesahuje hranice těla a je to o propojení, gestech a emocích. Během bitvy mu kůň naznačoval jeho bolest při bolestném zranění. Již předtím bylo zmíněno, že kdyby kůň uměl mluvit, tak by si stěžoval a dohadoval se o svém stavu. ‘Antara byl oproti Imru’u ’l-Qajsovi citlivější. Pozastavil se u vnějšího vzhledu, ale u základního obrazu koně – jeho velikosti a síle. Více se však zaměřil na vnitřní obraz koně – vnímal koně a soucítil s ním. Je možné říct, že byly pro něj důležitější pocity a možná i duše jeho koně. Společně bojovali v jedné bitvě, jako partneři a společně dosáhli vítězství. ‘Antara byl roven svému koni.

V básnické tvorbě vynikal ve *fachru* (sebechvále), *ḥamāsu* (bojové udatnosti) a *ghazalu* (milostné poezii). ‘Antara je pozoruhodný svou hrdostí a samochválou ve svých verších. Námětem většiny jeho básní je boj a ctnosti života válečníka. ‘Antarova poezie je stylem relativně jednoduchá. Jeho jazyk je jednoduchý, rytmický a elegantní. Žádná jiná báseň ze starověké Arábie nezanechává tak silný dojem o hrdinském barbarství těchto krutých časů. Básník měl tendenci utíkat ke svobodě a odklonu od všednosti. Spoléhal se na své city a fantazii. Jeho básně byly odrazem jeho osobního zoufalství, lásky, odvahy, hrdinství a vzpoury proti aristokracii. Zvláštním aspektem ‘Antarových básní je styl, který používá – jemný popis pro přiblížení scény a vynikající obraznost, která vykresluje rozsah a hloubku jeho slov. Popis ‘Antary je rozmanitý a realistický. Jeho obrazy jsou zdobeny nádhernými a metaforickými motivy. Jeho vyprávění bylo umírněné a slušné. V jeho básních se nenachází žádná obscénnost.

Imru’u ’l-Qajs oproti ‘Antarovi více vnímá svého koně jako krásné a velmi dovedné zvíře, které mu přinášelo radost a potěšení. Svého koně popisuje jako loveckého koně, se kterým vyrážel z rána na svou cestu. Zaměřuje na vnější a vnitřní vyobrazení. Zaměřuje se na jeho vnější vzhled především – velký kůň, tmavě hnědá barva, krásná srst, dlouhá hříva a dlouhý ocas. Dále poukazuje na jeho sílu a vytrvalost – je sice štíhlý, ale má pevné tělo. Měl také krásné boky, krátké a silné nohy. Zaměřuje se též na jeho schopnosti – sílu, aktivitu, rychlost, krásu, obratnost a jeho inteligenci při lovu. Mezi vnitřní obraz koně může patřit i jeho bojovná, nezkrotná, temperamentní a prudká povaha. Jenom zkušený jezdec si dokáže s tímto koněm poradit.

Tyto vlastnosti neznamení nic jiného než popis samotného básníka. Básník přenesl mnoho svých vlastností na svého koně. Chtěl těmito popisy a charakteristikami oslovit ženy, publikum a poukázat na své zděděné vlastnosti a přenést je i na svého koně. Měl vysoké postavení a byl synem krále. Chtěl získat uznání krásných žen a publika. Jeho popis koně je především o jeho osobnosti a síle.²³⁸

Jeho dramatické osudy se promítají i v jeho dílech. Vynikal především v popisech přírody a milostné lyrice. V jeho básních se často objevuje milostná tematika, *ghazal*. Jako básník se měl zasloužit o zavedení mnoha motivů do arabské poezie a je považován za prvního velkého autora tvořícího v této pevné formě. Byl možná prvním, kdo oddělil erotickou předehru, *našīb*, od zbytku ódy. Jeho *qašīda* ve sbírce *Mu‘allaqāt* je pravděpodobně nejznámější básní v arabském jazyce. Imru‘u ‘l-Qajs popisoval realitu pomocí symbolů, které odrážejí cestu života, prvky mentálních a fyzických pocitů prostřednictvím faktů a spojování symbolů se společnostmi. Imru‘u ‘l-Qajs měl lásku ke koním a velkou vášeň pro jejich popisování a zobrazování. Svého koně ukazuje během lovu, vypráví o jeho výkonech, ukazuje jeho hrdinství a přeměňuje ho v nádherné obrazy. Jeho básně zvýrazňují zobrazení, přirovnání, metafory, obrazy a z vlastní fantazie.

Mezi společné rysy těchto dvou koní je možné zařadit:

- vnější obraz koně – velké tělo koně
- vnitřní obraz koně – bojovnost
- schopnosti – síla, obratnost, rychlost, nebojácnost

---

²³⁸ Ad-Dīka, Muḥammad Sārī. 2020, str. 141.

Závěr

Kůň hrál významnou roli již od prvního setkání s člověkem. Ze začátku byl lovenou zvěří, která sloužila k lidské obživě. Posléze po jeho domestikaci získává mnohem rychleji vyšší postavení ve společnosti. K domestikaci koně u některých beduínů na Arabském poloostrově došlo pravděpodobně kolem roku 2500 před n. l. Již od počátku však poznali další užitečné vlastnosti koní – sílu, přátelskou povahu, rychlost, lojalitu a zálibu být v kontaktu s člověkem. Lidé poznali výhody jezdeckví při vojenských střetnutích či při hledání míst s pastvinami a vodou.

V arabských zdrojích lze nalézt první zmínky o koních v básních. Není pochyb o tom, že kůň se začal šířit do většiny částí Arábie již v předislámských dobách. Arabové ho začali používat především v lovu, nájezdech a bitvách. Koně byli velice důležití a užiteční, co se týče nájezdů. Arabové uznávali výhody koně v taktice „udeřit a zmizet“ při nájezdech, které využívali při svých taženích. Koně byli mnohem rychlejší než velbloudi, což pro válčení bylo potřeba. Arabové si velmi vážili svých koní. Abū ‘Ubajda řekl: *„V předislámských dobách beduíní nehýčkali a nechránili žádný ze svých majetků tak, jak chránili a hýčkali své koně. Koně jim dávali moc a sílu nad jejich nepřáteli. Beduín dokonce mohl zůstat hladovět, zatímco jeho klisna se najedla dosyta a upřednostnil ji před sebou.“*

Kůň byl vždy objektem estetického zobrazování – uměleckým dílem neméně ceněným než mistrovská díla v podobě malířství, sochařství či poezie zabývající se jinými náměty. Není ani odvážné a ani náročné připisovat arabskému koni dokonalost. Tento tvor zaujal lidskou duši svou krásou – vnější i vnitřní. Poezie představovala specifický druh rytířské literatury, která chválila činy beduínských válečníků a zároveň zahrnuje popisy věrných a statečných koní. Zvířata se nenazývala jmény, ale epitety či obrazy. Nejenom koně byly součástí pouště. Arabská poušť byla obydlena množstvím dalších zvířat a ptactva. Arabové začlenili mnohá ze svých zvířat do svého systému pohanských božstev a pověrečných představ o magii. V minulosti lidé přikládali velbloudovi velký význam a spojovali jej se starověkými náboženskými obřady a předpisy, jak poznamenal Al-Baṭāl: *„Nezáleželo na tom, zda se opěvoval kůň, velbloudice nebo žena, neboť všechna tato stvoření měla jediný význam, byť se jejich podoby lišily.“* Příroda tedy byla součástí komplexního světového názoru předislámských Arabů, v němž byla nerozlučně provázána s transcendentem a rovněž s poezií.

Obyvatelé Arabského poloostrova v době před islámem sami sebe neidentifikovali jako Araby ve smyslu národa, hlásili se k příslušnosti k jednotlivým kmenům. Všechny obyvatele Arábie nicméně spojoval kromě povědomí o morálním kodexu nadkmenový dialekt nazývaný *Lughat al-Aghānī*, jazyk písní, v němž se skládaly básně. Předislámský básník hrál v kmenové společnosti významnou roli. Na rozdíl od jiných kulturních a civilizačních okruhů neměla poezie jen estetickou funkci, ale přesahovala do mnoha jiných oblastí. Básníci ve svých básních zaznamenávali události důležité pro tehdejší společnost, války, bitvy, nájezdy, stejně jako do nich promítali genealogie a významné osobnosti.

V této práci se pracovalo s *qašīdami* od *'Antara ibn Šaddāda* a *'Imru'u 'l-Qajse* ze slavné sbírky *Mu'allaqāt*. Každý z básníků se snažil vykreslit ideální obraz svého koně. Snažili se je vyobrazit v nejkrásnější, nejlepší podobě a nejúplnějším obrazu. Čerpali inspiraci nejenom z toho, co jejich oči a smysly registrovaly, ale využívali své fantazie. U *'Antara ibn Šaddāda* jsou verše o koních v různých částech básně – *našību a wašfu* – *fachru a tardījātu*. Verše o koni od *'Imru'u 'l-Qajse* najdeme především ve *wašfu* – *fachru*.

Kůň *'Antara ibn Šaddāda* je především jeho společníkem, přítelem, svědkem jeho činů či rytířem. Trávili spolu mnoho času a došlo mezi nimi k vzájemnému poutu beze slov za pomocí neverbální komunikace a ržání. Kůň se nebál zaútočit na nepřátele, i když trpěl. Bojuje za svého rytíře a alespoň svým ržáním mu dává najevo svou bolest. V jeho verších nenajdeme mnoho vnějších obrazů koně. Jeho kůň má mohutnou kostru, končetiny, slabiny, hruť a zaoblené břicho. Jedná se o černého a válečného koně. *'Antara ibn Šaddād* možná vidí ve svém koni spřízněnou duši – oba mají černou barvu a oba společně bojují proti nepřátelům. Jeho jezdec se především zaměřoval na vnitřní obraz koně – dobré srdce, propojení mezi jezdcem a koněm, oddanost, síla, nebojácnost, obratnost a ctižádost.

Kůň *'Imru'u 'l-Qajse* byl popisem samotného básníka. U koně vykreslil především vnější obraz – velký, krásný, hladká hříva a dlouhý ocas, pevný, štíhlý, boky podobné gazele, dvě krátké a silné nohy podobné pštrosím. Dále poukazuje na vlastnosti, které jsou – inteligence, bystrého ducha, eleganci obratnosti a předvídatelnost. Takto vykreslil svého koně, aby zapůsobil na své obecenstvo a především ženy. Jeho kůň měl tmavě hnědou barvu. Byl to lovecký kůň i na základě popisu jeho těla – štíhlý, pevný, krátkosrstý a po dlouhém běhu bez známek potu. To znamená, že mohl být i velice vytrvalý a zvyklý běhat. Jeho vnitřní obraz vypovídá o jeho síle i ve verších. V jeho verších často básník koně spojuje s vodou.

Básníci popsali svého koně tak, aby byl v souladu s jejich duchem, povahou a vizí. Každý z těchto básníků měl jiný cíl cesty a odlišný způsob jejího dosažení. ‘Antara ibn Šaddād a jeho obrazy se více soustředily na vnitřní aspekty koně – vztah, pocity, vzájemná spolupráce a přisuzování lidských vlastností. ‘Imru’u ‘l-Qajs se zaměřil především na vnější aspekty koně, které nesly blahosklonnost a pýchu.

Zdroje

Prameny

- 1) Mu‘allaqát ‘Antara ibn Šaddāda:
<http://www.khayma.com/almoudaress/moualakat/antara.htm>
- 2) Mu‘allaqát Imru‘u ‘l-Qajse:
<http://www.khayma.com/almoudaress/moualakat/kaiss.htm>

Knihy

- 1) Arberry, J. A. „The Seven Odes; *The first chapter in Arabic literature*“, London: George Allen and UNWIN LTD, 1957, ISBN: 978-113-82-1544-3.
- 2) Farrin, Raymond – Abundance from the Desert, Syracuse university press, 2011, ISBN: 978-0-8156-3222-1.
- 3) Harun, M. Abdu-Salam. *Sirat Ibn Hisham, Biography of the Prophet*, Al-Falah Foundation; Egypt, ISBN: 977-5813-80-8.
- 4) Hausman, Gerald and Loretta Hausman. „The mythology of horses; Horse legends and Lore Throughout the Ages“, Three Rivers Press; New York, 2003, ISBN: 978-0-307-82475-2.
- 5) Hitti, K. Philip. „The Arabs: *from the earliest times to the present*“, Macmillian education ltd., 1970, ISBN: 0-333-09871-4.
- 6) Hrbek, Ivan. „Korán“, Československý spisovatel: Brno, 2012, ISBN: 978-80-7459-080-1.
- 7) Imám Jahjá al-Nawawí. „Zahrada spravedlivých: *Sbírka výroků proroka Muhammada*“, Nakladatelství AMS Trading: Praha, 2008, ISBN: 978-80-9024-19-1-6.
- 8) Irwin, Robert. „Night and horses and the desert: an anthology of classical Arabic literature“, Woodstock, NY: Overlook Press, 2000, ISBN: 1-58567-064-2.
- 9) Jabbúr, Jibrá‘il Sulaymán. „The Bedouins and the desert and aspects of Nomadic life in the Arab East“, University of New York Press, 1995, ISBN: 0-7914-2851-6.
- 10) King Abdulaziz Center for World Culture. „The Mu‘allaqát for Millennials; *Pre-Islamic Arabic Golden Odes*“, King Abdulaziz Center, 2020, ISBN: 978-603-03-6392-6.
- 11) Oliverius Jaroslav. „Svět klasické arabské literatury“, Atlantis, 1995, ISBN: 80-7108-109-4.
- 12) Peters, F. E. „The Arabs and Arabia on the Eve of Islam“. Routledge: London and New York, 2017, ISBN 13: 978-0-86078-702-0.
- 13) Petr, Pelikán. „Sunna: *Pramen islámského práva*“, Vodnář, 1997, ISBN: 80-85889-13-7.
- 14) Petráček, Karel. „Básníci pouště: *arabská poetika devíti století*“, Československý spisovatel: Praha, 1977,
- 15) Petráček, Karel. „Román o Antarovi; *Staroarabská romance*“, Odeon, Praha 1968
- 16) Raswan, Cari. „The Black Tents of Arabia“ 1st ed. 2015. Routledge; Taylor and Francis, 2015. <https://www.perlego.com/book/1475644/the-black-tents-of-arabia-pdf>, ISBN: 978-1-138-96475-4.
- 17) Sells, A. Michael. „Desert Tracings; *Six Classic Arabian Odes by ‘Alqama, Šánfara, Labíd, ‘Antara, Al-‘Asha, and Dhu al-Rúmma*“, Wesleyan University Press, 1989, ISBN: 0-8195-1158-7.

- 18) Shaddad, 'Antarah ibn, and Richard Sieburth. „War Songs“, [Edition unavailable]. 2018. Reprint, NYU Press, 2018. <https://www.perlego.com/book/799739/war-songs-pdf>, ISBN: 978-147-98-2965-1.
- 19) Stetkevych, Pinckney Suzanne. „*Early Islamic Poetry and Poetics*“, Routledge: London and New York, 2016, ISBN: 978-0-86078-72-4.
- 20) Sumi, Motoyoshi Akiko. „Description in classical arabic poetry: *wasf, ekphrasis, and interarts theory*“, Brill: Leiden, Boston, 2004, ISBN: 90-04-12922-7.
- 21) Watson, C. E. Janet. *Lexicon Of Arabic Horse Terminology*, Routledge, 2016, ISBN: 978-11-3688-353-8.
- 22) Willekes, Carolyn. „From the Steppe to the Stable: Horses and Horsemanship in the Ancient World“, University of Calgary, 2013.
- 23) Zwettler, Michael. „The Oral Tradition of Classical Arabic Poetry, Its Character and Implications“, Ohio State University Press, 1978, ISBN: 0-8142-0273-X.

Studentské práce

- 1) Ad-Dīka, Muḥammad Sārī. *Šūrat al-Ḥiṣānu bajna Imru'u 'l-Qajse wa 'Antara ibn Šaddāda, Filasṭīna: Džāmi'at Filasṭīn*, 2020. https://aakj.journals.ekb.eg/article_134794_c5e17f20d0fe90ebac91d8c5013d5ec1.pdf
- 2) Farrugia, Marisa. *War and peace in pre-islamic arabic poetry*, University of Malta, 2003. <https://www.um.edu.mt/library/oar/bitstream/123456789/51535/1/Humanitas2A7.pdf>
- 3) Kubát, Přemysl. *Nepolapitelná slova*, Univerzita Karlova: Praha, Diplomová práce, 2010.

Další zdroje

- 1) Abdelsadek, Dr. Nafisa. *Kalila & Dimna. Module 14 - Part 4: Web Resources. The Sharing of Narrative Materials in the Middle Ages: Kalila & Dimna*, ResearchGate, 2010.
- 2) Al-Saede, Adhraa Ouda Hussain Salih. „Arabic Pride Poetry in the Pre-Islamic Period; Types and Motives“, Al-Rafidain University College, *Journal of Positive School Psychology*, Vol. 6, No. 5, 2022, Navštívené 15. 12. 2023. <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjCt-OBpqCDAXWmxQIHHRbyDQsQFnoECBkQAQ&url=https%3A%2F%2Fjournalppw.com%2Findex.php%2Fjpsp%2Farticle%2Fdownload%2F5825%2F3819%2F6674&usg=AOvVaw1ZJrtSSM12gXUH6nOP3PWw&opi=89978449>
- 3) ArabHorse.com. „Arabian horse history“, 5. 4. 2013, Navštívené 16. 12. 2023. <https://www.arabhorse.com/arabian-horse-history>
- 4) Arabian horse association. „Arabian Horse History and Heritage: *Horse of the Desert Bedouin*“, 2006. Navštíveno 20. 11. 2023. https://web.archive.org/web/20060422024720/http://www.arabianhorses.org/education/education_history_bedouin.asp
- 5) Baharat, Ali Khadir. „The Image of Horse in Antara Poetry“, *Journal of Arabic Language and Literature*, Vol 2, Issue 3, 2023, ISSN: 2790-7317.

- 6) Gibson, Dan. „The Arabian Horse and the Nabataeans“, CanBooks, 2023, Navštívené 16. 12. 2023. <https://nabataea.net/explore/history/horse/>
- 7) Greer, Gary. „A Brief History of Arabian Horses and Their Importance in Arab Culture“, Kaleela, 11. 08. 2021. Navštívené 16. 12. 2023. <https://kaleela.com/en/a-brief-history-of-arabian-horses-and-their-importance-in-arab-culture>
- 8) Grunebaum, E. Gustav, “The Response to Nature in Arabic Poetry,” *Journal of Near Eastern Studies* 4 (1945)
- 9) Harrison, Roger. The Arabian Horse: A Symbol Of Power, Grace and Sensitivity, Arabnews, 22. 03. 2007, Navštívené 16. 12. 2023. <https://www.arabnews.com/node/296232>
- 10) Klimek, Kim. „A Brief History of the Arabian Horse“, Horse Illustrated, 07. 03. 2023, Navštívené 16. 12. 2023. <https://www.horseillustrated.com/horse-breeds-a-brief-history-of-the-arabian-horse>
- 11) Kučera, Filip. „Arab Horse in the Culture of Orient“, Adam Mickiewicz University in Poznań; VOL. XII (2013/3) ISSN: 2082-0860.
- 12) Kutasi, Zsuzsanna. „The body parts of the horse in the Arabic dialects of North Arabi and Egypt“, Eotvos Loránd University, Budapest, 2012, Navštívené 16. 12. 2023. http://real.mtak.hu/156505/1/Arabist_31_6_Kutasi.pdf
- 13) Masarwah, Nader. „Religious Beliefs in Pre-Islamic Poetry“, David Publishing; Sociology Study, July 2013, Volume 3, Number 7, ISSN: 2159-5526.
- 14) Menonimus. „Antara bin Shaddad: *His life and Poetics Career*“, Menomis, 5. 9. 2023, Dostupné 10. 11. 2023. <https://menonimus.org/antara-bin-shaddad-his-life-and-poetic-career/>
- 15) Meraj, Ahmad Meraj. „Arabic poetry: Origin and Development.“, Aliah University: Kolkata, India, 2015, ISSN: 2278-5264. Navštíveno 10. 11. 2023. <https://www.thecho.in/files/Meeraj-Ahmed-Meeraj.pdf>